

2/301 GODINA XXX. VELJAČA 2011. CIJENA 8 KN

Ladonja

Vjerski informativno-kulturni list

Topli dom
BROJNE I SRETNE
obitelji
PUCIĆ

Crkva Blaženog Alojzija Stepinca

Crkva Bl. Alojzija Stepinca u Škropetima (župa Motovunski Novaki) zasad je prva i jedina u Porečkoj i Pulskoj biskupiji posvećena zagrebačkom nadbiskupu i kardinalu, mučenikuvjere.

Počela se graditi 1999., kamen temeljac blagoslovio je papa Ivan Pavao II. u Mariji Bistrici 1998. kada je Stepinca proglašio blaženim.

Ideja o gradnji crkve začeta je pedesetih godina prošloga stoljeća, kada je župom upravljao vlč. Mirkо Štoković (1926.-2002.), ali je inicijativu sprječila tadašnja komunistička vlast.

Prozori u crkvi ukrašeni su vitražima s likovima sv. Maura, sluge Božjeg Miroslava Bulešića, pape Ivana Pavla II. i Majke Terezije, a dar su vjernika i svećenika Porečke i Pulsko biskupije.

Papu Poljaka 1. svibnja proglašit će blaženim papa Benedikt XVI., koji nam dolazi u pohode.

Crkva u Istri žarko prižeљkuje i moli da svećenik, mučenik vjere, Miroslav Bulešić, ubijen za krvave krizme 1947., bude što skorije proglašen blaženim.

Veljača

U 1 Sever, Brigita, Eva
S 2 **Svićećica**
(blag. svijeća)
Č 3 **Blaž** *(blag. grla)*, Linda
P 4 Veronika, Gilbert
S 5 Agata, Dobrila

N 6 5. KROZ GODINU,
 Pavao Miki i dr.

P 7 Teodor, Rikard, Orian

U 8 Jeronim Emiliani

S 9 Apolonija, Sunčica

Č 10 Alojzije Stepinac,
 mučenik

P 11 Gospa Lurdska

S 12 Reginald, Zvonimir

N 13 6. KROZ GODINU,
 Foška, Maura

P 14 Valentin, Zdravko

U 15 Klaudija Colombier,
 Onezim

S 16 Julijan, Gerard

Č 17 7 utemeljitelja, Marijana

P 18 Bernardica Eleonora,
 Šimun

S 19 Bonifacije, Konrad,
 Ratko

N 20 7. KROZ GODINU,
 Eleuterije, Jordan

P 21 Petar Damiani

U 22 Katedra sv. Petra
 apostola

S 23 Polikarp, Romana,
 Grozdan

Č 24 Sergije, Goran, Montan

P 25 Viktorin, Romeo, Donat

S 26 Nestor, Aleksandar,
 Branimir

N 27 8. KROZ GODINU,
 Gabriel, Leandro

P 28 Tugomil, Roman

Spomendani

2. veljače

Svićećica, Prikazanje Gospodnje, spomen na događaj kada su Josip i Marija donijeli novorođenog Isusa u hram. Od 10. st. slavi se kao svetkovina Marijinu očišćenja i uvodi ophod sa svijećama. Slavi se i kao Dan posvećenog života.

3. veljače

blagdan sv. Blaža – *Vodnjan*, župna crkva gradila se od 1760. do 1850., u njoj se čuvaju sveta tjelesa i relikvije svetaca, najveća je crkva u Istri.

10. veljače

blagdan bl. Alojzija Stepinca (1898.-1960.); zagrebački nadbiskup, papa Pio XII. imenovao ga je kardinalom 1952. Ustao je protiv komunističke ideologije i odbacio Titov prijedlog o odvajaju od Svetе Stolice. Osuđen na 16 godina strogog zatvora, pušten 1951. u kućni pritvor u Krašiću. Grob mu je u zagrebačkoj katedrali.

11. veljače

Gospa Lurdska.

14. veljače

blagdan sv. Valentina; od 15. st. povezuje se sa svetkovinom zaljubljenih

22. veljače

Blagdan Katedre sv. Petra slavi se u Rimu od 4. st. kao znak jedinstva Crkve utemeljene na Apostolu. "Ti si Petar i na toj stijeni sagradit će Crkvu svoju". Bazilika Sv. Petra najveće je sakralno zdanje katoličkoga svijeta. Građena je prema nacrtima Bradamantea, Rafaela, Michelangela, Maderne i Berninija.

Obitelj u ovome trenutku treba pomoći

Moramo više pomagati obitelji u nevolji i one koji žive u neznanju da bolje zaštite nerođeni život i da naše obitelji budu promicatelji života. Zauzmimo se svi zajedno protiv "kulture smrti" i založimo se još više za "kulturu života i ljubavi".

Piše Zdenka JELAČIĆ

Stojimo pred vratima kulture smrti, nedovoljno svjesni što se događa s civilizacijom života, ljubavi. Mnogi se domovi zatvaraju, kuće urušavaju, što nam jasno pokazuje što se događa s čovjekom kad zatvori svoje srce pred životom.

Današnje mnenje naglašava sve nedostatke koje ima obitelj i sve poteškoće s kojima se susreće, a zaboravlja se milosni Božji dar koji je darovan čovjeku, da u ljubavi oblikuje novi život. Bog blagoslivlja čovjeka, obitelj, i u svome blagoslovu daje cilj braka: „Plodite se i množite i napunite zemlju, i sebi je podložite“ (Post 1,28). Zasigurno da brak ne možemo svesti samo na rađanje djece i odgoj, ali ne smijemo niti umanjiti otvorenost prema životu.

Ima li tradicionalna obitelj, zasnovana na muškarcu i ženi, budućnost? Okruženje nam ne daje puno razloga za optimizam, ali u vjerniku postoji nada. U vremenu ekonomske krize i duboke duhovne recesije, tko još misli na obitelj, a da ne govorimo na novi život. Kaže se da je „obitelj temeljna stanica Crkve i društva“, ali od te konstatacije ne idemo dalje. Sljedeći korak bio bi vratiti prioritet obitelji, kako na crkvenom, tako još više na civilnom području.

Obitelj u ovom vremenu treba pomoći, kako bi ostalo ono što joj je Stvoritelj namijenio: oaza ljubavi i života. Crkva poziva vjernike i ljude dobre volje da znaju cijeniti dar života koji im Bog dariva preko supružničke ljubavi. Moramo više pomagati obitelji u nevolji i one

Ima li tradicionalna obitelj budućnost?

“ Obitelj, kako je poima Biblijka, zasnovana na braku muškarca i žene, mjesto je gdje nastaje život i gdje se djeca odgajaju. Zdrava obitelj je preduvjet za zdravo društvo i njegov duhovni, ali i sveopći razvoj.

koji žive u neznanju da bolje zaštite nerođeni život i da naše obitelji budu promicateljice života. Zauzmimo se protiv "kulture smrti" i založimo se još više za "kulturu života i ljubavi".

Obitelj, kako je poima Biblijka, zasnovana na braku muškarca i žene, mjesto je gdje nastaje

život i gdje se djeca odgajaju. Zdrava obitelj je preduvjet za zdravo društvo i njegov duhovni, ali i sveopći razvoj. „Obitelj je prirodna sredina za razvoj i dobrobit svih njezinih članova, osobito djece“, istaknuo je Papa.

Obitelj je još uvijek mjesto nastanka i obnove ljudskoga roda. To je mjesto gdje je čovjek ukorijenjen, gdje je 'kod kuće'. Ako su ljudi danas na različitim mjestima 'kod kuće': u svome zvanju, na poslu, u športu i na putovanju, gdje su onda stvarno udomaćeni? Obitelj nije samo nastamba, obitelj je dom. Bez nje je čovjek duhovni beskućnik i otuđenik. Obitelj mora i ubuduće ostati rasadište i udomljenje novoga života - kaže u svom pismu na početku Godine obitelji biskup Ivan Milovan.

Pokrenuo Antun Hek, od lipnja do listopada 1972. listić – prilog obiteljskog časopisa Kana, samostalno izlazi od Božića 1981.

Osnivač

Biskupski ordinarijat Porečke i pulske biskupije

Glavni urednik
Željko Mrak

Uredništvo

Blaž Bošnjaković
Gordana Krizman
Ilija Jakovljević
Tomislav Milohanić
Željko Mrak
Luka Pranjić

Adresa uredništva

Jurja Dobrile 1, 52400 Poreč
tel: 052/429-034
fax: 052/429-039
ladonja@biskupija-porecko-pulska.hr

List izlazi 12 puta godišnje

Rukopise i fotografije ne vraćamo

Grafičko oblikovanje
Marijan Markežić

Grafička priprema
Gabrijel Erman
Tomislav Erman

Tisak

Josip Turčinović d.o.o., Pazin

Nakladnik

Josip Turčinović d.o.o., Pazin

Žiro račun

2380006-1147003243

Devizni račun

ESB: CHR22 70010000-09166144
IBAN: HR7324020061100107336

UDK ISSN
282 : 379.8

ISSN 1330-5018

Naslovnica: Obitelj Pucić

Sadržaj

Crkvena godina

Obitelj u ovom trenutku treba pomoći **3**

Glas pravednika

Recite nam gdje su naši očevi **5**

Aktualno

Radujemo se slavlju s našim papom Benediktom XVI. **6/7**

Svjedočanstvo

Vlč. Atilije Nefat,
umirovljeni svećenik **8/9**

Kronika

Uspješan humanitarni koncert

Volim Istru **10**

Nežić: Pastir Crkve u teškim vremenima **11**

Milovan: Svjedočenje vjere

doista provocira **12**

Svako malo mjesto ima svoje jaslice **15**

Reportaža

Topli dom brojne i sretne
obitelji Pucić **16/17/18**

Život vjere

Župa Sv. Mohora i
Fortunata – Lindar

19/20/21

Pismo iz Rima

Proglašenje blaženim
pape Ivana Pavla II. **22**

Crkva i društvo

Prikrivanje komunističkih zločina **23**

Progonjena Crkva

Boljševički recept za
istrebljenje vjernika **24**

Vijesti

Mate Uzinić novi dubrovački biskup **25**

Mladi

Na riječi Jordan obnovili krštenje **26**

Vrkašević: Moj dolazak u

Pazinski kolegij **27**

Feljton

Talijanski svećenici zajedno
s biskupom napustili Istru **28/29**

Savjeti

Gripa – influenca **30**

Beside

Ćakule pod ladonjon **31**

Recite nam gdje su naši očevi

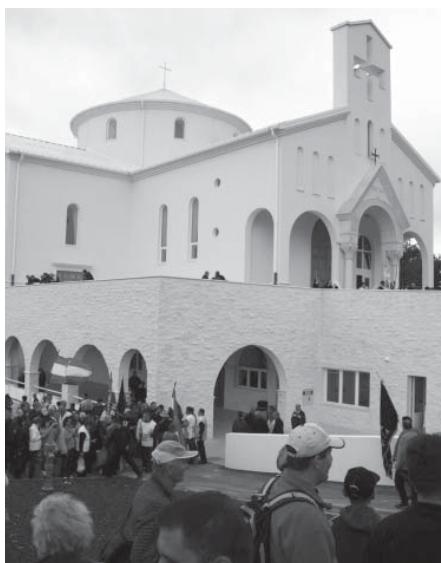
Nikako da nam dozvole da poput Izabranog naroda obilježimo svako mjesto stradanja i jedan dan u godini dostojanstveno komemoriramo sve stradale u ratu i poraću. Ako to ne možemo na političkoj i društvenoj razini zbog „egipatskih lonaca“, možemo na crkvenoj.

Piše mr. Ilijan JAKOVLJEVIĆ

Izraelski narod boravio je u egipatskom sužanstvu i nakon oslobođenja postojala je opasnost da se opet vratí „egipatskim loncima“ i da se produlji sužanstvo. „Egipatski lonci“ su hranili tijelo, ali izabrani narod nije dozvolio da im hrani dušu, kulturu i vjeru, napose da im kroj povijest i sudbinu. Sužanstvo im je bilo oduzelo slobodu, pravo na mišljenje, govorenje, možemo reći - sva građanska prava, ali nije im uspjelo oduzeti vjeru u Boga.

To sužanstvo prolazili smo i mi za vrijeme komunističke vladavine, ali vjera u slobodu koju je Crkva propovijedala tinjala je u narodu. Crkvene i kulturne pravake hrvatskog naroda osudili su ili bez suđenja pobili. Doživjeli smo izlazak iz našeg ropstva, ali nismo prestali jesti iz tih „egipatskih lonaca“, koji i nadalje pokušavaju trovati dušu hrvatskog čovjeka. I nakon 20 godina otkad smo počeli graditi svoju Domovinu, nismo se uspjeli oslobođiti onih koji su za vrijeme našeg ropstva pobili naše očeve i nisu dopuštali da ih dostojanstveno pokopamo i obilježimo mjesta stradanja. Naši porobljivači su natopili našu zemlju bezbrojnim stratištima, a naše šume, jame, rijeke i mora kriju zemne ostatke naših očeva.

Crkva - tražiteljica istine poput Ivana Krstitelja diže glas i poziva one koji znaju da nam kažu gdje su nevino stradali naši očevi. I da prestanemo jesti iz „egipatskih lonaca“, i da obilježimo grobove onih koji su ubijeni. Izraelski narod nije dozvolio da mu drugi pišu povijest, napose ne porobljivači. Našu povijest i dalje pišu

Crkva Hrvatskih mučenika u Udbini

drugi i ne dozvoljavaju da dođemo do podataka „gdje su naši očevi.“

Promatrajući ljepotu hrvatske Istre, diveći se kulturi, povijesti i ljepoti krajolika, zapažam jednostrana obilježja stradalih u ratu i kao svećenik pomolim se i preporučim njihovu dušu dobrom Bogu. Pitam se: čemu ta jednostrana obilježja i kako to da svako mjesto gdje su mnogi stradali nije dostojanstveno obilježeno. Gotovo da nema ni jednog obilježja nevinog stradalima nakon Drugog svjetskog rata. Crkva pokušava pojedina mjesta obilježiti na dostojanstven način, a nevinog stradale sahraniti. Međutim, usamljena je, ali ne umara se, već zove ljudi dobre volje, koji nešto znaju, da pokažu „gdje su naši očevi.“

Biskup Košić uputio je vapaj: „Nije dostoјno da žrtve leže ondje gdje su ih krvnici sakrili

da ih ponize. Tek ekshumirana žrtva svjedoči pravu istinu o patnji koju je podnijela i o zločincu koji je te patnje nanio.“

Politički razlozi i veliki utjecaj naših porobljivača ili njihovih sljedbenika na demokratsko društvo pokušava istinu o zločinima komunističkog režima u potpunosti odgurnuti s pozornica razvoja zdravog hrvatskog društva. „Egipatski lonci“ još uvijek hrane medijski, politički i društveni prostor. Neki političari zajedno s našim porobljivačima i njihovim sljedbenicima još uvijek pjevaju pjesme „po šumama i gorama“, a nikako da po tim istim „šumama i gorama“ obilježe mjesta gdje su posijane kosti naših očeva. Kad ih pitamo zašto ste nam to učinili i dozvolite da pohodimo grobove svojih najmilijih, tad dobijemo kao nekad u davna vremena u školi od „druga“ učitelja „vruće šibe“ da se ne usudimo više pitati.

Kao vjernici, predvođeni našim pastirima, uspjeli smo se odmaknuti od „egipatskih lonaca“ i podižemo u Udbini hram – crkvu – svim hrvatskim mučenicima i nevino stradalima. Još nad tim loncima stoji jedan dio naše političke, kulturne i medijske javnosti. Nikako da nam dozvole da poput Izabranog naroda obilježimo svako mjesto stradanja i jedan dan u godini dostojanstveno komemoriramo sve stradale u ratu i poraću. Ako to ne možemo na političkoj i društvenoj razini zbog „egipatskih lonaca“, možemo na crkvenoj.

Radujemo se slavlju s našim

Hrvatski biskupi uputili su vjernicima, na blagdan Obraćenja sv. Pavla, pismo u povodu pohoda pape Benedikta XVI. Hrvatskoj 4. i 5. lipnja ove godine.

Crkva i narod koje pohodi nasljednik sv. Petra apostola blagoslovljeni su. Zbog toga nas je velikom radošću ispunila vijest da je papa Benedikt XVI. prihvatio naš poziv da dođe u Hrvatsku i da će biti s nama u Zagrebu 4. i 5. lipnja ove godine. Čuvajući spomen na tri pohoda sluge Božjega pape Ivana Pavla II. Hrvatskoj, nije teško oživjeti sjećanja na ljepotu tih susreta. Oni su se događali u važnim trenucima naše crkvene i nacionalne povijesti, a u sebi su uvijek nosili sadržaj i smisao koji ne ostaju na prolaznosti doživljaja.

Tako je i ovaj put s papom Benediktom. On dobro poznaje prilike u kojima živi Crkva u Hrvatskoj i okolnosti u kojima se nalaze hrvatski ljudi. Susreti u vjeri predvođeni Svetim Ocem povezuju prošlost i sadašnjost, prolaznost i vječnost, primanje i darivanje, otkrivajući im značenje za konkretno življenje. U njihovu je središtu vjera, razmatranje Božje riječi, euharistija, molitva za zagovor Blažene Djevice Marije i svetih, a glas se apostolskoga učiteljstva iz jedne mjesne Crkve proširuje na cijeli svijet. Kao narod i kao pripadnici Katoličke crkve povezani smo s Petrovim nasljednicima brojnim nitima, koje često i rado ističemo. Oni su nam bili najbliži i najvjerniji u najtežim trenucima naše povijesti. Zahvaljujući toj blizini, oblikovana je naša bogata kulturno-povijesna, odnosno duhovna baština po kojoj smo lako prepoznatljivi kao graditelji i baštinici europske kulture.

Ovaj nam put Sveti Otac dolazi u ozračju ozbiljne kulturne, gospodarske i političke

Papa Benedikt XVI.

krize, iza koje se zapravo nalazi duboka kriza duha. Ta kriza širi malodušnost, produbljuje ideološke i ine podjele, pojačava nezadovoljstvo, s teško vidljivim putovima izlaska. Papa dolazi u vrijeme kada se Hrvatska nalazi pred ulaskom u Europsku uniju, što nas stavlja pred nova pitanja i izazove, bremenite očekivanjima i nesigurnostima. I dok smo s jedne strane svjesni svega toga, s druge strane iz prijašnjih smo pohoda iskusili da svaki papin pastirski pohod ljudima donosi nadu, vraća ponos, budi nutarnju snagu, daje ohrabrenje i učvršćuje samosvijest o vlastitim vrijednostima koja postoji u našem narodu.

Bračna zajednica je izvor i temelj, a obitelj prva i životna stanica ljudskoga društva. Obitelj je i prva škola društvenih kreposti bez kojih ljudsko društvo ne

može opстатi, jer se sve one vrline koje ono cijeni i treba radaju i nadahnjuju poglavito u obitelji. Iskonsko i odgovorno zajedništvo koje se njeguje u obitelji temelj je i škola društvenoga zajedništva i solidarnosti. Obiteljski je odgoj, stoga, od presudnoga značenja i za život čitavoga društva.

Ne možemo zaobići tako očite, ujedno i tako žalosne poteškoće kroz koje prolazi hrvatska obitelj danas, a koje posljedično ugrožavaju i budućnost čitavoga naroda. Spominjemo velik broj mladih koji zbog nezaposlenosti i neriješenoga stambenog pitanja odgađaju ulazak u brak, nezaposlenost i socijalne probleme, porast rastava, ovisnosti i obiteljskoga nasilja, sve rasprostranjeniji zajednički život „na probu“, na određeno vrijeme, bez obveza, kao ni snažne pritiske koji niječu, pa i otvoreno napadaju vrijed-

papom Benediktom XVI.

Zagreb

nost braka i obitelji. Odlučili smo, zbog toga, započeti sa slavljenjem nacionalnih susreta kojima želimo promicati bračne i obiteljske vrijednosti, snažiti zdravu samosvijest hrvatskih katoličkih obitelji, pokazujući im da nisu osamljene i prepuštene sebi.

Sveti Otac, osim što će predvoditi svečano euharistijsko slavlje na zagrebačkome hipodromu u nedjelju, 5. lipnja, dan prije, u subotu, 4. lipnja, susrest će se i progovoriti predstavnicima svijeta kulture, znanosti, umjetnosti, gospodarstva, politike, športa, zatim predstavnicima vjerskih zajednica te diplomatima. Nakon toga susreta bit će u zajedništvu s mladima na zagrebačkome Trgu bana Josipa Jelačića. U nedjelju popodne u zagrebačkoj će prvočolnici predvoditi časoslovnu molitvu večernje, u zajedništvu sa svećenicima, redovnicima, redovnicama, bogoslovima, sjemeništarcima, redovničkim kandidatima i kandidaticama. Gledajući program pohoda, mogli bismo reći da ti

pastoralni susreti zadiru u sva područja crkvenoga i društvenoga djelovanja.

Nadamo se da će ti susreti uroditи ponajprije plodom zajedništva, u skladu s izabranim geslom „Zajedno u Kristu“. Odrednica zajedništva iz toga gesla nije poglavito društvene naravi okupljanja, nego teološke naravi sakramentalne sjedinjenosti i pripadnosti koja se ne može do kraja objasniti društvenim procesima, ali se tiče cijelokupnoga društvenog života. Stoga bi nam bilo drago da ljudi iz svijeta kulture, znanosti i umjetnosti, gospodarstva i politike čuju otvorena srca i duha poruke Svetoga Oca i glas Crkve. Osobito pak očekujemo da će mлади još oduševljenje upoznavati snagu vjere, otkrivati svoj crkveni identitet, odvažno svjedočiti kršćansku prisutnost u društvu, slijedeći uzore svetih, zalažući se za dobro po sebedarju i po snazi križa.

Da bismo se što bolje pripravili za susrete s Benediktom XVI. i da bi oni ostavili plodonosan

trag u našim životima, Hrvatska biskupska konferencija pripremila je prigodne kateheze. Stoga pozivamo župnike i ostale pastoralne djelatnike da se po svojim biskupijama, dekanatima, župama zauzmu u organiziranju susreta obitelji i mlađih na kojima će se razmišljanjima, molitvom, inicijativama dati nov zamah našoj crkvenoj prepoznatljivosti. Nadalje, znajući da svako djelo Crkve prati molitva, sve vas pozivamo da se molite za obitelji. Ta zajednička molitva uputit će nas prema zajedničkomu slavlju, ali i zблиžavanju cijele domovinske Crkve. Potičemo sve vas u obiteljima da u ovome vremenu pripreme u svojim domovima živite ozračje molitve i „kućne Crkve“.

Pozivamo vas, drage katoličke obitelji, pozivamo vas, dragi mlađi, i sve vas, katolički vjernici, da se odazovete i dođete na susrete s papom Benediktom XVI., da prepoznete da tih dana trebamo biti u Zagrebu, okupljeni ponajprije u radosti vjere i očitovanju ljepote Crkve.

Život pod okriljem

Zajedno s još trojicom svećenika - Jankom Gortanom, Marijanom Kancijanićem i Josipom Mikićem – zaređen je za svećenika na Petrovo 1963. u pazinskoj crkvi Sv. Nikole, a mlađu misu slavio je dvadesetak dana kasnije u rodnoj župi Stari Pazin.

Piše Tomislav MILOHANIĆ

Vlč. Atilije Nefat, danas umirovljeni svećenik, rođen je 31. siječnja 1937. u selu Jureši koje pripada župi Stari Pazin, od oca Frane i majke Franice. Kad se rodio šest dana i noći gorjela je svijeća da ga Bog sačuva na životu. Osim njega, roditelji su imali još dvije kćeri, Ljubu i Jolandu, te sina Josipa. Djedinjstvo je proveo na selu. „Imam sveca zaštitnika - sv. Jurja, koji me prati kroz život: rodno selo se zove Jureši (moju obitelj baš zovu Jureši), na Starom Pazinu je sv. Juraj, a i u prvoj župi Zrenj – patron je sv. Juraj. Kao dječak sve sam oko sebe promatrao i upijao sa značajeljom. Posebno sam volio izrađivati i rezbariti svakakve predmete od drva. Tako sam jednom i kompletan minivozić izradio. Za moga bi oca znali reći: ‘Ča mu oči vide, to mu ruke naprave?’ Tako je dela moj utac. Bačve, vrata, raznu drvenariju, štanjadu, lambik za rakiju kuhati i druge korisne i vridne stvari. Mu je hodilo zidati, kamenje slagati, klesati. Kad je pok. Sloković promaši, bili smo na mlađoj maši u Pazinu. I kad smo se vraćali kući pitao me je otac: ‘Tilijo, biš ša ti za plovana?’ ‘Hote vi, ko ēete’, kako iz topa sam ispalio. Imao sam druge misli. Bez obzira na to ča sam tako reagirao onda, odlučio sam se za sjemenište. U sjemenište su pošli dva iz Starega Pazina, Tone Kurelović i Ujčić iz Fakini, pa potle ja i Frane Kurelović“, ispričao je vlč. Nefat.

Na jednoj kosidbi kod Beurma, kad je s ocem i bratom kao četrnaestogodišnjak kosio, osjetio je bolove u križima. Od tada ga prate razne zdravstvene tegobe

kroz cijeli život. Nakon pučke škole u Starom Pazinu, nastavio je gimnaziju i teologiju u Pazinu, koju je završio 1963. godine. Zajedno s još trojicom svećenika - Jankom Gortanom, Marijanom Kancijanićem i Josipom Mikićem – zaređen je za svećenika na Petrovo u pazinskoj crkvi Sv. Nikole, a mlađu misu slavio je dvadesetak danaiza toga u rodnoj župi Stari Pazin.

Pun poleta i entuzijazma, već za Veliku Gospu stupio je na prvu službu u Zrenju, s podružnicom Salež, a povremeno je služio misu u Toplicama sv. Stjepan. Prije njega bio je тамо 30 godina vlč. Šime Červar, kojega su fašisti gotovo nasmrt pretukli. U Zrenju je vlč. Nefat službovao od 1963. do 1974. godine. Oko tri godine upravljao je susjednim župama Pregara, Gradina i Topolovac, a njegovo područje djelovanja bilo je od Mirne do Dragonje. U te četiri župe narod se uglavnom bavio poljoprivredom i stočarstvom. Industrije nije bilo, a ni prijevoza do većih mesta, zato je dosta naroda već bilo otišlo, ranije u Trst, onda u Slovensko primorje: Kopar, Izolu, Piran i u druga mjesta. Zrenj je bio u svoje vrijeme pogranična zona – tuda se prelazilo preko granice u STT (Slobodni teritorij Trsta). Bilo je opasno pomoći strancima kod prelaska granice. Sjeća se vlč. Atilije zgode kada je jedan čovjek primio stranca, ili ga možda samo uputio kuda će proći preko granice, što ga je stajalo šest godina Lepoglave, gdje je viđao pokojnog Stepinca. Znao je za njega reći: „Sempre pregava“ (Uvijek je molio.).

Vlč. Atilije Nefat

Selo Zrenj živjelo je dosta skromno. Tu su bili uglavnom krojači, postolari, zidari, kovači – poznati od Ćićarije do Umaga – prisjeća se Atilije. U selu nije bilo osnovnih potrepština, ali ljudi su pomagali koliko su mogli jedni drugima. Bila je samo jedna mala prodavaonica s najpotrebnijim živežnim namirnicama. Župljani su od vjere imali ono osnovno: bili su kršteni i na kraju crkveno sahranjeni. Ti krajevi su spadali u nekadašnji kotar Buzet. Bilo je i onih koji su prihvatali komunističku ‘religiju’. „Vjeronauk se uglavnom držao preko školskih praznika. Pristup svetim sakramentima, isповijedi i pričesti, kod mnogih pojedinaca bio je povremen, a uskrsne su isповijedi bile posjećenije. Na dan sv. Jurja, patrona župe Zrenj i u Saležu na blagdan sv. Blaža, kad je više svećenika sudjelovalo, znalo se okupiti dosta naroda – napominje vlč. Nefat.

Iz Pregare i Gradine bilo je u pazinskom sjemeništu sedam đaka. Jedan od njih, Marijan Markežić,

svetoga Jurja

promisio je u Pregari nedugo nakon što je Atilije otisao iz tih župa. Trojica svećenika koji su nakon vlč. Atilija Nefata u Pregari bili župnici, bili su u Pazinskom sjemeništu. Atilije rado i s ponosom ističe da je bio zadnji Hrvat u tim župama. Nakon 11 godina župnikovanja na Zrenju (tri godine upravljanje ispravnjenih župa u Sloveniji) 1974. godine preselio se Atilije u župe Karoiba i Rakotule, a godinu kasnije dodijeljena mu je i župa Kaldir. „Ljudi su bili tradicionalni vjernici. Tu je vjerski život bio tradicionalan, dosta živ, iako nisu ni tu svi prakticirali vjeru. Civilnog pogreba nije bilo, osim jednoga. A i taj je rekao prije preminuća ondašnjem župniku da bi želio crkveni pogreb. Materijalne prilike bile su mnogo bolje nego u Zrenju. Što se vjerskog života tiče, u Karoibi su bile dosta brojne isповijedi za prve petke. Dosta ljudi je prakticiralo hodočašća, na primjer u Beram pješke k Majci Božjoj na Škriljinah, na Šublentu, u Rovinj sv. Fumi, u Pazin na Porcijunkulu, u narodu zvanu ‘Rim’. Nakon završetka školske nastave držao se vjerouak, a i za vrijeme školskih praznika, kako se već moglo i umjelo“, prebire po sjećanju vlč. Atilije. Bolest u križima (išjas) i tegobe koje su ga još od školskih dana uz nemiravale i mučile kulminirale su za vrijeme župnikovanja u Karoibi. Pokušavalo se terapijom u rovinjskoj bolnici. Slijedila je operacija u Rijeci i nakon toga oko osam mjeseci intenzivne terapije u Rovinju. U to vrijeme zamjenjivao ga je vlč. Drago Petrović, koji je s njim stanovao u Karoibi. Vrativši se iz bolnice nastavio je rad u župama, uz znatne poteškoće i na štakama. Olakotna okolnost bijaše da je mogao voziti, ali uz povećani oprez. Po preporuci liječnika zatražio je od biskupa Nežića župu bliže moru radi kupanja u moru. I tako je 1982. godine došao u Štinjan. Zdravstveno

Mladomisnik Atilije Nefat s obitelji

se stanje donekle poboljšalo, ali invalidnost je ostala, da bi deset godina kasnije uslijedile dvije operacije u desetak dana, a njihove posljedice nosi već 20 godina, odnosno 30 god. od prve operacije 1980. Križ je to koji strpljivo nosi i podnosi još od djetinjstva.

U Štinjanu mu je bila najduža služba – 26 godina. Za vrijeme zadnjih dviju operacija i bolovanja opet ge je zamjenjivao vlč. Drago Petrović, koji je tada bio u Puli na Vidikovcu. Oko dvije godine upravljao je iz Štinjana i župom Fažana. Za to vrijeme dao je prekriti krov nad prezbiterijem i sakristijom i elektrificirati crkvu. U Štinjanu su mu često pomagali bogoslovi iz pulskog sjemeništa „Redemptoris mater“, naročito vlč. Miroslav Paraniak kao đakon, a i drugi kod blagoslova obitelji. „Kad sam došao, župa Štinjan brojila je oko 450 osoba. Od 1984/85. postao je Štinjan jedno veliko gradilište. Zadnjih se godina osobito proširio dolaskom izbjeglica i prognanika. Danas ima i do 4.000 stanovnika u sezoni. Štinjan su ranije naselili uglavnom došljaci iz is-

tarskih sela koji su dolazili ‘trbuhom za kruhom’. S vremenom su prihvatali stil gradskog života; vjerski život se polako gubio, na što je utjecala i vojska.

U župi je od sakralnih objekata danas samo župna crkva – zaštitnica sv. Margarita. Povrh mjesta bila je nekad crkvića ‘Sv. Maještada’ (preobraženja), koju je Austrija srušila zbog gradnje tvrđave. Bila je ranije još jedna crkva ‘San Magera’ (Sv. Hermagora)“, spominje vlč. Nefat.

Prije dolaska vlč. Atilija Nefata uređen je trošan župni stan i zid oko starog groblja, a za vrijeme njegova župnikovanja obnovljen je krov župnog stana – drvenarija, crijev i oluci. Obnovljena je crkva od krova do prvotnog poda: novi pod, nove klupe i ispunjena sakristija, glavna vrata i prozori; napravljena je dvorana za vjerouake. Također je obnovljen zvonik i postavljen gromobran. Pred nekoliko godina u župi Štinjan vlč. Atilija nasljeđuje don Vinko Puljić, koji poletnom gorljivošću nastavlja rad na Božjoj njivi.

Dobrota ljudi došla do izražaja

Od prodanih ulaznica na koncertu „Voli Istru“ prikupljeno je više od 105 tisuća kuna, a nakon odbijenih troškova za pomoć potrebitima ostalo je više od 90 tisuća kuna.

Koncertu se odazvao velik broj ljudi

Došla je do izražaja dobrota malih, jednostavnih ljudi pa rezultat nije izostao, stoga treba pokazati veliku zahvalnost svima koji su se uspješno uključili. Caritasova je prednost što ima široku mrežu po čitavoj biskupiji pa se mogu postići dobri rezultati. Cilj je bio prikupiti sredstva da bi se pomoći deset obitelji kojima je pomoći najpotrebnija. Puno dobre volje i spremnosti iskazali su udruga „Hitan slučaj“, Caritas, Grad Poreč te puno, puno izvođača koji su priredili jednu lijepu večer“ - rekao je biskup Ivan Milovan na sastanku biskupijskog Caritasa, zadnjeg dana siječnja, na kojem je bilo govora o dojmovima i učincima humanitarnog

koncerta „Voli Istru“, koji je održan 4. prosinca u sportskoj dvorani „Žatika“ u Poreču.

Ne krijem zadovoljstvo da smo u Godini europske borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti održali ovaj humanitarni koncert. Time smo se aktivno uključili u sadržaj programa“ - istaknuo je ravnatelj biskupijskog Caritasa vlc. Željko Zec. Zahvalio je svima koji su sudjelovali, prije svega udrugi „Hitan slučaj“ na ideji, članovima župnih caritasa sa župnicima, koji su motivirali župljane i odazvali se koncertu, izvođačima, gradu Poreču i gradonačelniku na dodjeli dvorane, te ostalim donatorima koji su

prepoznali vrijednost susreta. „Smatramo, poučeni ovim iskustvom, da takav rad na općem dobru Crkvi otvara novu mogućnost pastoralnog djelovanja. Nadamo se i ubuduće koristiti dobru volju i spremnost ljudi i uključivati se u slične javne nastupe“, zaključio je vlc. Zec.

Tajnica Caritasa Marica Milotić izvijestila je da je prodano 3.510 ulaznica, prikupljeno je 105.295 kuna, troškovi su iznosili 15.022,36 kuna i za raspodjelu je ostalo 90.272,64 kune.

Uz spomenute, sastanku su prisustvovali članovi Upravnog odbora biskupijskog Caritasa preč. Marijo Žmak i vlc. Milan Milovan. (T. M.)

Fešta sv. Blaža

VODNjan „Od početka Crkve do danas postoje progoni i mučeništvo, no mučenicima vjera nije bila moda, vjeru su doživljavali živo i osobno povezani s Kristom, bili su zahvalni za dar vjere. Učenici su od Krista učili gledati čovjeka kao brata i obitelj kao temelj društva“, rekao je biskup Ivan Milovan u propovijedi na misnom slavlju u Vodnjanu u prigodi blagdana Sv. Blaža, zaštitnika župe.

U svakome vremenu treba živjeti takve vrednote, rekao je mons. Milovan, bez kojih čovjek gubi temelje.

Upozorio je da je obitelj kao temeljna institucija društva ugrožena s raznih strana, stanje je alarmantno. „Nameće se mišljenje da je obitelj zastarjela i bez budućnosti, a čovjek se sve više individualizira. Mladi lako prihvataju takvo mišljenje bez odgovornosti i žrtve pa raste generacija bez žrtve“, rekao je biskup Milovan. Poručio je da je Crkva odgovorna za moralno zdravlje društva, osobito brak i obitelj, pa stoga radi na moralnoj i duhovnoj obnovi obitelji.

Istom prigodom svećenici su vjernicima tradicionalno dijelili blagoslov grla. (L)

Drinske mučenice uskoro blaženice

Papa Benedikt XVI. dao je odobrenje Kongregaciji za proglašenje svetih da odobri Dekret o mučeništvu službenica Božjih Marije Jule Ivanišević, s. Marije Bernadete Banje, s. Marije Krizine Bojanc, Marije Antonije i Marije Berchmane. Riječ je o redovnicama Družbe kćeri Božje ljubavi, poznatijima kao Drinske mučenice, koje su ubijene iz mržnje prema vjeri u Bosni i Hercegovini.

Pet sestara podnijelo je mučeništvo između 15. i 23. prosinca 1941. Četnici su 11. prosinca opkolili njihov samostan na Palama i pod pucnjavom ih nasilno odveli u smjeru Goražda a kuću opljačkali i zapalili. Njihov križni put po hladnoći i snijegu, uz ispitivanja i prijetnje i vrijedanja, vodio ih je prvo do Carevih Voda i Sjetline, gdje je 76-godišnja s. Berchmana, shrvana od puta i svih događanja, odvojena od ostalih sestara i zadržana. Sestre Jula, Krizina, Antonija i Bernadeta stigle su u Goražde 15. prosinca. Te večeri razularenim su četnici u pijanom stanju provalili se strama u sobu i s nečasnim namjerama nasrnuli na njih. U obrani svoga ljudskog dostojanstva i zavjetovane čistoće, sestre su se otrgle iz ruku svojih napadača i jedna za drugom iskočile kroz prozor. Četnici su već ozlijedene sestre noževima usmrtili i bacili u rijeku Drinu.

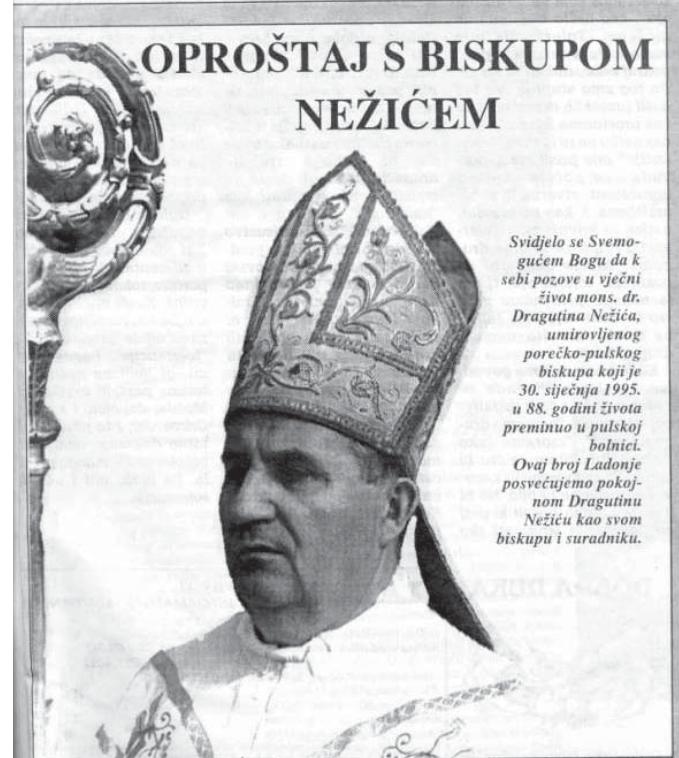
Za s. Berchmanu zapisano je da je ubijena 23. prosinca 1941. (L)

Pastir Crkve u Istri u teškim vremenima

POREČ Svetu misu u povodu 16-obljetnice smrti porečkog i pulskog biskupa dr. Dragutina Nežića u porečkoj je bazilici 31. siječnja predvodio biskup Ivan Milovan, zajedno s mons. Marijanom Bartolićem i kancelarom Ilijom Jakovljevićem.

Što je za Crkvu u Istri i za narod značio biskup Nežić, detaljno je u knjizi „Mozaički biskup Nežić“ opisao mons. Marijan Bartolić. U popratnoj riječi u povodu izlaska knjige, biskup Milovan je rekao: „Zauzimajući vrlo odgovorno mjesto pastira Crkve u Istri, pokojni je biskup u jednom prijelomnom, izazovnom i za Crkvu vrlo teškom vremenu, bio sudionik i živi svjedok mnogih, ponekad i vrlo značajnih događanja te ostavio o tome dragocjene zapise.“

Dr. Dragutin Nežić je rođen 1908. u župi Jastrebarsko. Bogosloviju je studirao u Zagrebu, gdje je 1930. zaređen za svećenika. Na papinskom sveučilištu Gregoriani 1935. doktorira. Bio je duhovnik

Ladonja posvećena biskupu Nežiću

u Zavodu sv. Jeronima u Rimu. Nadbiskup Stepinac poziva ga 1941. u Zagreb, gdje mu je povjerena služba duhovnika u Zagrebačkom bogoslovnom sjemeništu.

U studenom 1947. dolazi u Istru, administrator je, a potom biskup do 1984. Preminuo je 30. siječnja 1995. Pokopan je u porečkoj bazilici. (Ž. M.)

Papa imenovao prvog vojnog ordinarija za BiH

Papa Benedikt XVI. utemeljio je Vojni ordinarijat za Bosnu i Hercegovinu, a za prvog ordinarija imenovao je dosadašnjeg generalnog vikara Mostarske biskupije i profesora na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Sarajevu dr. Tomu Vukšiću.

Imenovanje je 1. veljače obznanio apostolski nuncij u Bosni i Hercegovini, nadbiskup Alessandro D'Errico.

Dr. Tomo Vukšić je rođen 1954. u Studencima, u Mostarsko-duvanjskoj biskupiji. Za svećenika je zaređen 1980. Kao stipendist Propaganda Fide, postigao je magisterij iz eku-menske teologije na Papinskom orijentalnom institutu, te iz kanonskoga prava na Papinskom sveučilištu Urbaniana. Bio je tajnik Mostarsko-duvanjske biskupije i biskupa Pavla Žanića. Na Papinskom orijentalnom institutu postigao je doktorat tezom "Odnosi među katolicima i pravoslavcima u Bosni i Hercegovini od 1878. do 1903." (L)

Biskup Milovan: Svjedočenje vjere doista provocira

Crkva je sveta, katolička, apostolska, ali i mučenička, rekao je upitavši tko je mogao misliti da će 20. stoljeće brojem mučenika nadmašiti čak i progone iz rimskog doba.

Zadar

Svetkovina sv. Stosije, zaštitnice Zadarske nadbiskupije i naslovnice zadarske katedrale, zaključena je večernjim koncelebriranim slavlјem u katedrali Sv. Stosije u Zadru koje je u subotu, 15. siječnja, predvodio porečki i pulski biskup Ivan Milovan.

“Primjer mučenika progoniteljima ne da mira i često ih dovodi obraćenju, kao što se dogodilo sv. Pavlu nakon Stjepanova mučeništva”, rekao je mons. Milovan, istaknuvši da je mučenik kršćanin koji svega sebe ulaže u to da iskaže pred svima kako se vjerom i ljubavlju povezao s Kristom.

Biskup Milovan podsjetio je na mučenike iz vremena najvećeg progona kršćana u Rimskom carstvu, u vrijeme Dioklecijana. Uz Stosiju, 304. g. mučena je i slavna sv. Eufemija koja se časti u Rovinju. Podsjetio je da su počeci starodrevnih biskupija na jadranskoj obali nastalih, u

prvim stoljećima Crkve, utemeljeni na svjedočanstvu vjere davnih mučenika: sv. Mavro u Poreču, sv. Vid u Rijeci, sv. Kvirin na Krku, do Dujma, Vlaha i Triputa na jugu.

Crkva je sveta, katolička, apostolska, ali i mučenička, rekao je upitavši tko je mogao misliti da će 20. stoljeće brojem mučenika nadmašiti čak i progone iz rimskog doba. I Crkva u Hrvatskoj u tom je vremenu posvjedočila životnost svoje vjere, osobito po bl. Alojziju Stepincu.

U svijetu gdje prevladava razmišljanje i ponašanje ‘Ne talasaj’, u svijetu sivila gdje je moda živjeti po zakonima moralnog relativizma, hedonizma, sebičnosti i neosjetljivosti za druge, prihvaćanja novog poganstva u gledanju na život, brak i obitelj – u takvom svijetu svako dosljedno življenje i svjedočenje vjere doista provocira. Ali to jest poziv i zadaća kršćana u svijetu: biti svjetlo, sol i kvasac – rekao je mons. Milovan.

U današnjem sekulariziranom društvu osobitu važnost ima baš svjedočanstvo riječi i života vjernika laika. I to u životnoj sredini: u gospodarstvu, politici, kulturi, zdravstvu, medijima, prosvjeti. To je specifično poslanje koje vjernici laici imaju u Crkvi i svijetu.

Kako je dobro i blagotvorno imati na što više mjesta, na svim razinama, što više ljudi koji ne misle prvenstveno na osobnu korist i probitak, nego im je svagdje sveto poštovanje istine, dobrote, pomirenja ljubavi prema Bogu i čovjeku - poručio je biskup Milovan.

U svjetlu Nacionalnog dana obitelji koji će se održati u Zagrebu rekao je da su svi pozvani poraditi u župama na promicanju vrednota braka i obitelji. Crkva se osjeća odgovornom u radu na očuvanju braka i obitelji. To je dio poslanja koje joj je Krist povjerio jer je obitelj temelj društva s ljudskim licem. (L)

Humanitarni koncert za Nikolinu Gržević

CEROVLIJE U župnoj crkvi Uznesenja Marijina u Cеровљу 12. siječnja održan je humanitarni koncert. Prikupljeno je oko osam tisuća kuna namijenjenih 19-godišnjoj Nikolini Gržević koja je teško nastrandala u prometnoj nesreći.

Koncertu je prethodila sveta misa koju je predvodio župnik vlč. Marijan Pamić.

Na koncertu su nastupili Mješoviti pjevački zbor Roženice iz Pazina, župni pjevački zbor i klapa Kompanija iz Pazinskih Novaki koja je nedavno osnovana. (L)

Koncert vokalne skupine mladih

PULA Na Sveta Tri kralja vokalna skupina mladih župe Sv. Pavla u Puli darovala je svojim župljanima božićni koncert. Prikazali su bogatstvo i ljepotu božićnih pjesama, renesansnih skladbi poznatih skladatelja, ali i nekih domaćih, istarskih tradicionalnih pjesama.

Koncert su počeli pjesmom *Tiba noć* i narodnom pjesmom u obradi I. M. Ronjgova *Porodil se j'kralj nebeski*, te u završnom dijelu pjesmom *Offertorium Pastorale* skladatelja Ivana pl. Zajca s orguljaškom pratinjom maestra Branka Okmaca i popularnom pjesmom *Merry Christmas*.

Vokalna skupina mladih župe Sv. Pavla iz Pule djeluje tri i pol godine pod vodstvom Elene Roce. Ovo je bio njihov drugi božićni koncert, zahvaljujući župniku vlč. Milanu Mužini. (A. O.)

Djeca crtala obitelj

GRAČIŠĆE I gračaški mališani uključili su se u obilježavanje Godine obitelji, ove godine posebno važnog događaja za cijelu Hrvatsku jer će papa Benedikt XVI. početkom lipnja osobno doći na proslavu Nacionalnog dana obitelji. U kulturno-vjersku manifestaciju „Žive jaslice“, koja se već nekoliko godina s izvanrednim uspjehom održava u Gračišću, uključila su se i djeca vrtičke skupine „Grozdići“ i djeca nižih razreda Osnovne škole Vladimira Nazora iz Pazina, područne škole Gračišće.

Posebno je zanimanje pobudila izložba njihovih crteža, postavljena u prostorijama Špitala. Iz izloženih radova vidi se da su djeca s posebnim ushićenjem i radošću doživljavala božićne blagdane i obiteljsko okupljanje. Tema njihovih radova bila je upravo obitelj. Bilo je vrlo zanimljivo vidjeti u crtežima kako ti mališani doživljavaju obitelj, koja potiče njihovu maštu i stvaralaštvo na izvorna i vrijedna djela. (A. S.)

Djeca izvela dramu „Isus u našem mjestu“

LIŽNJAN U župnoj crkvi Sv. Martina biskupa u Ližnjalu djeca su prigodom božićnih blagdana izvela dramu «Isus u našem mjestu». Isus se rađa, ponovo i danas, ali se pitamo je li i danas primljen kao i prije 2.000 godina. Imali današnji čovjek vremena i mjesta za ono najpotrebnije, prepoznaje li u ovome svijetu maloga Isusa koji je rekao: «Što učiniste jednome od ovih najmanjih, meni učinistel?»

Pripovjedač je govorio: «I rodio se mali Isus. Ovoga puta rodio se na ulici između dva vlažna zida susjednih zgrada, okružen gladnim uličnim mačkama, umjesto životinja u štali.

U posjet nisu došla ni tri kralja. Nikoga nije bilo! Ni pastira! Jedino svjetlo koje je obasjalo ulicu dolazilo je visoko odozgo, s trećega kata ove sive zgrade, gdje su ljudi večerali pečenicu i pjevali božićne pjesme... Svi su oni slavili Božić, a nisu ni slutili da se ovaj put baš kod njih Isus trebao rodit! Koga li su oni o Božiću čekali?»

U drami su glumili Marina i Martina Kaić, Ivan Milošević, Lucija, Šimun i Stjepan Andželić, Vjekoslav Klunić i Ana Milicević. Pripremio ih je župnik vlč. Ivan Mlikota. (L)

Dječji festival duhovne glazbe Iskrice

U Vodnjanu se 14. svibnja održava jubilarni XV. Festival duhovne glazbe „Iskrice“. U duhu Godine obitelji, geslo festivala je „Rastao je u dobi, mudrosti i milosti ...“, kako za Isusa kaže Evandgelje.

Dječji župski ili školski zborovi nastupaju novom skladbom na nove stihove ili novom glazbom na poznate stihove ili poznatom glazbom. Usto, djeca nastupaju literarnim radovima, pišući na temu obitelji. Obje se kategorije nagrađuju.

Rok prijave za sudjelovanje i slanje materijala je 25. travnja. Informacije se mogu dobiti na telefon 511-420 i 215 638. (L)

Molitvena osmina za jedinstvo kršćana

PULA U Puli se molitvena osmina za jedinstvo kršćana obilježava misnim slavlјima u sedam većih gradskih crkava. Početak, 18. siječnja, uobičajeno je proslavljen u Katedrali Uznesenja Marijina pod predsjedanjem biskupa Ivana Milovana.

Idućih dana misa na tu nakanu bila je u župnoj crkvi Krista Spasitelja na Velom Vrhu, u župnoj crkvi sv. Antuna Padovanskog, župi svetog Ivana Krstitelja, u crkvi samostana sv. Franje Asiškog, u župnoj crkvi sv. Josipa, u župi Gospe od Mora, te 25. siječnja, na završetku osmine, u župi sv. Pavla. Toga je dana misno slavlje predvodio pulski dekan mons. Vilim Grbac, župnik katedralne župe.

U Puli djeluju Srpska pravoslavna crkva, Makedonska pravoslavna crkva, Evangelička crkva, Kršćanska adventistička crkva i Evanđeoska pentekostna crkva. Imma nekih interkonfesionalnih kontakata, a jedan od najznačajnijih je misno slavlje Makedonske pravoslavne crkve u samostanskoj crkvi sv. Franje, i to na blagdan Božića, Uskrsa i Uspenja Bogorodice prema Julijanskom kalendaru. (G. K.)

Edukacija voditelja obiteljskih skupina

PAZIN U Pazinskom kolegiju održan je 22. siječnja stručni skup za laike u obiteljskom pastoralu Porečke i pulske biskupije. Svrha je bila predstavljanje projekta „Mozaik obiteljskih prava“ i stručna formacija voditelja obiteljskih skupina. Biskup Ivan Milovan proglašio je ovu pastoralnu godinu Godinom obitelji, te biskupijski Ured za obitelj pruža potporu župama i laicima u jačanju obiteljskog pastoralu, s naglaskom na pripremu Dana obitelji 2011., ujedno i susreta sa Svetim Ocem, 5. lipnja u Zagrebu.

Ponovna edukacija za voditelje bit će u Pazinskom kolegiju 26. veljače. (L)

Bogoslovi i studenti teologije

RIJEKA U akademskoj 2010./2011. godini na Bogosloviji u Rijeci za svećenike se pripremaju bogoslovi Zoran Vladušić iz Pule (3. godina), Željko Bagavac iz Labina (2. godina) i Igor Miljanović iz Pule (1. godina). U pulskom sjemeništu Redemptoris Mater ove godine za svećeništvo se priprema 34 bogoslova.

Na Teologiji u Rijeci studiraju laici: Tajana Kovačić iz Vodnjana, Anja Banko iz Žminja te Marina Zidarić iz Staroga Pazina (sve 5. godina), Ana Grbac iz Lanišća i Antonio Mrzlić iz Plomina (3. godina) te Marija Peteh iz Žminja, Nataša Zečević Pejić i Jasna Pranjić (2. godina), obje iz Rovinjskog Sela.

Na Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu studiraju Ivana Žaglić iz Svetvinčenta (apsolventica) i Antonia Babić iz Pule (3. godina). U Rimu su na postdiplomskom studiju Ana Cvitan, na Salesianumu (3. godina) i Martina Laković (2. godina), na Santa Croceu. (L)

Biskup blagoslovio kapelicu

ŠTERNA U sklopu pastoralnog pohoda župama Šterna i Zrenj, biskup Ivan Milovan blagoslovio je obnovljenu kapelicu na cesti od Šterne prema Bujama. Biskup se zahvalio svima koji ulažu napora u očuvanje sakralnih spomenika na području župe. Vjernici su pak upoznali biskupa s inicijativama koje pokreću. Napose velik posao predstoji u prekrivanju župne crkve Sv. Mihovila u Šterni. (L)

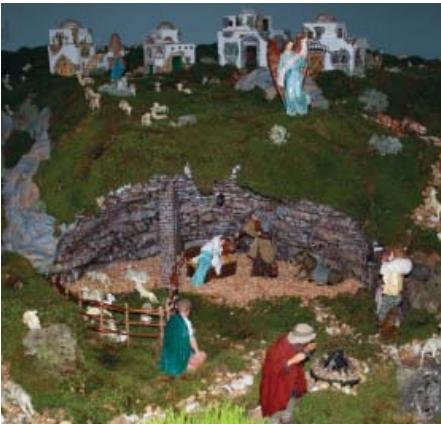
Svako malo mjesto ima svoje jaslice

Posebnosti su nekih jaslica figure odjevene u istarsku narodnu nošnju, a Isus i Marija s Djetetom smješteni su u kažunu

Piše Ljiljana MARŠIĆ

Fotografije Patricio VALENTA

Kako je bilo dogovoreno na okruglom stolu o izradi jaslica 6. studenog u Gračiću, istarski jasličari okupili su se 8. siječnja u pazinskom franjevačkom samostanu da bi posjetili mesta središnje Istre i Pulu. U Pazinu u samostanu su razgledane jaslice koje imaju cijelogodišnji postav i većinom su ručne izrade. Posebnost je što su figure odjevene u istarsku nošnju, a štalica je kažun.

Sv. Antun, Pula

U Lindaru je jasličarima svoj rad prezentirao Nikola Mijandrušić. Njegove su jaslice smještene u planinski krajolik i ističu se mnogim detaljima, poput mlinova, vjetrenjače, potočića i slapa, tržnice s puno detalja. U Gračiću su se divili jaslicama Alena Bažona, koji brojne posjetitelje uvijek „počasti“ novostima. Ove godine su to bili bakica koja stavlja i vadi kruh iz krušne peći te seljak koji peče odojka na ražnju.

U Sv. Katarini Nevija Smoković pokazala je jaslice ispred središnjeg oltara, a koje su izradila djeca. Potom su uživali u njezinim vrtnim jaslicama i gostoprimstvu.

U župnoj crkvi u Žminju jasličari su pogledali jaslice koje je izradio Fabio Dusman s obitelji. Štalica je izrađena od prirodnih materijala, dočarano je i istarsko selo, a zanimljive su i brajde od prave vinove loze.

Slijedio je put prema Sv. Petru u Šumi, gdje je jaslice izradio Mauricio Zović sa suradnicima. Supetarske su jaslice prikazivale krajolik sličan onome u doba Isusova rođenja.

Iz Sv. Petra preko Drage jasličari su stigli do Kringe. Tu je u župnoj crkvi jaslice izradila Nataša Hrvatin. I tu je štalicu predstavljao kažun. U Sv. Lovreču posjetili su Maria Heraka koji već pedeset godina izrađuje jaslice u svom domu. Jaslice u crkvi imaju puno zelenila i stječe se dojam da je Isus rođen u šiljici usred šumice. Autori jaslica u Balama postavili su veliko tamno plavo platno da simbolizira nebo, uz to ugrađeno je mnogo prirodnog materijala.

Franjevački samostan u Pazinu

U posjetili jaslice u crkvi Gospe od Mora, koje je izradio Aleksandar Zović sa suradnicima. Slijedio je posjet crkvi Sv. Antuna, čije je jaslice izradio Patricio Valenta uz članove svoje obitelji i suradnike. Posebnost su ovih jaslica brojni tehnički efekti i pokretne figure Marije s Isusom i Josipa te ručno izrađenih pralje i drvosječe.

Jaslice Nevije Smoković

Topli dom brojne i sretne

Očekivala sam zateći majku desetero djece umornu i s podočnjacima, tromeđih pokreta i možda malo ugaslih očiju. Jako sam se prevarila. Tanja je mlada i simpatična žena, lijepa lica i živih očiju, otac Branko opušten i s osmijehom od uha do uha. Nigdje nervoze, ružne riječi, hladnog pogleda. A djeca, osam cura i dva dečka, ponos roditelja.

Piše Vesna MEDVEDEC BURŠIĆ

Obitelj Pucić na okupu - nedostaje najstarija, kćerka Morena

Premda ih ima, kako nam je rekla petogodišnja Andjela odmah pri dolasku, mnogo, kao u priči, u obitelji Pucić sve teče uobičajeno i kao podmazano. U to smo se, jednog hladnog i vlažnog poslijepodneva koncem siječnja i sami uvjerili.

Nekadašnji župni stan, odmah pored velebne župne crkve u Svetom Martinu, od prošle jeseni više nema zatvorena vrata. Obnovljen i opremljen, danas naprosto pršti životom. Kako i ne bi kada u njemu živi dvanaesteročlana obitelj – roditelji Tanja i Branko te njihovo desetero djece: Morana, Iva, Matija, Ines, Andjela, Niko, Marko i Katarina te najmlađe, četveromjesečne blizanke Marta i Marija.

Tanja i Branko su iz Raše, prije tri godine kada su na svijet stigli Niko, Marko i Katarina, bili

su to prvi trojci rođeni u ovom rudarskom gradiću što je obradovalo sve starije tamošnje stanovnike. Živjeli su u stanu koji ih jednostavno nije uspio sve prikladno prihvati pa su se dali u potragu za boljim rješenjem, tim više što je Tanja zanijela dvojke.

Raspitivali smo se i slali molbe na različite adrese, obratili smo se mnogim okolnim općinama i Porečkoj i Pulskoj biskupiji koja nam je ponudila ovaj župni stan. Dobili smo ga na korištenje, a uredio ga je biskupijski Caritas. U svemu nam je jako puno pomogao naš župnik, Blaž Bošnjaković - pripovijeda Tanja dok sjedimo u toploj dnevnom boravku.

Ispred nas djeca koja nas radozna- lo promatraju, na polici računalo na kojem se izmjenjuju fotografije djece i roditelja, portreti i isječci iz sva- kodnevice i posebnih prigoda. Među

njima svakako ono posljednje, nedavno krštenje blizanki, Marte i Marije (što tako neodoljivo podsjeća na novozavjetni prizor Marte i Marije, obje u slatkom iščekivanju majčinstva) koje je krstio porečki i pulski biskup Ivan Milovan.

Tanja Pucić

obitelji Pucić

Dok pričamo s roditeljima djeca su već, baš kako to djeca i znaju, unatoč dolasku novinara, opuštena. Pod budnim okom starijih sestara (najstarije, Morane, nema jer je u Puli u školi), mlađi se vraćaju svojim igrackama, Marko svojoj omiljenoj auto sjedalici koja mu služi kao najbolja fotelja-ljuljačka na svijetu, a Katarina lista foto album i objašnjava nam tko je tko na slici da ne bi bilo zabune, Andela, sva u roza, nadgleda Nika koji najviše voli očevo krilo. Nema vike ni naguravanja, tek iskrena dječja igra, puno priče i smijeha.

I stovremeno u krevetiću, jedna nasuprot drugoj, ugodne snove snivaju četveromjesečne bebe. Izgledaju kao dvije usnule lutke ispod pokrivača.

I nas - što Tanja nikako ne može razumjeti - zanima kako žive, kako provode dan, kako se organiziraju u svakodnevnim kućnim i školskim obvezama.

Živimo kao i sve ostale obitelji. Istina, ima nas puno, ali to nije neki veliki problem. Branko je inače iz velike obitelji pa mu nije ništa teško, a ja sam, premda imam samo sestruru, Sanju, oduvijek znala da će imati puno djece. Premda, o Bože moj, da mi je netko rekao da će ih imati desetero rekla bih mu da je lud - veli naša domaćica, super majka.

Tko je tko?

Tanja i Branko – roditelji.

Morana, najstarija (16), učenica prvog razreda srednje škole.

Iva (14), Matija (10) i Ines (7) su pučkoškolke.

Andela (5), peta djevojčica.

Niko, Marko i Katarina (3) – mama im tepa triplići.

Marta i Marija, blizankinje, imaju četiri mjeseca.

Andelka u tatinom krilu

Jutro je vrijeme kada se rješavaju prioriteti, među kojima je najvažnije skuhati ručak. Čeka se da dođe Branko s posla (radi u Holcimu), pa se radi i priprema što je potrebno.

Najvažnija su djeca, veli Tanja, sve se vrti oko njih, kada nešto „zakrizi“ rješavamo zajednički. Svaki dan je drugačiji. Ovisno o tome kako su djeca, nekad ne stignem ništa osim skuhati ručak, a nekad, kao danas, svašta sam učinila – i ispeklam kruh i kolače i pripremila ručak. Stignu se i umijesiti njoki, i napraviti fuži.

- Ja više volim kada mi Tanja ispeče kruh nego onaj kupovni, takav uvijek

sav pojedemo dok kupovnoga uvijek ostane za drugi dan ili za kokoši, veli Branko.

Naučili su djecu da treba pomagati jedno drugima, a takav primjer uz dobru organizaciju svaku obitelj, bez obzira na broj članova, može učiniti skladnom i uspješnom.

Iva drži sestrlicu

Anđela, Niko, Ines i Matija

- Svi rade sve. Mislim da je jako važno od malih nogu naučiti djecu da imaju svoje obveze. Kada vidim, na primjer, da su najmlađi učinili nered s igračkama i napravili dosta smeća, pozovem ih: ajmo, triplići, ajmo skupiti papire i nositi ih van u smeće. Slično je i s kuhanjem. Na večer ih pitam što ćemo jesti sutra. Kada se svi izjasne, naravno, sukladno mogućnostima, dogоворимо se što ćemo za ručak. To nam je glavni dnevni obrok, dok se za doručak i večeru snađemo kao i ostali od onoga što imamo kući. Djeca su dobra i nisu izbirljiva, napominje Tanja.

Dani prolaze brzo, također i mjeseci u Svetom Martinu, u njihovu novom domu. Iva, Matija i Ines idu u ovdašnju osnovnu školu i dobro su se snašle. Novi susjedi i sumještani - vele Pucići, ljubazni su i

susretljivi ljudi, često ih obilazi župnik Blaž. Tu je i Tanjina sestra Sanja, Tanjine prijateljice.

Kao i svim ostalim obiteljima, što se egzistencije tiče, nije im lako. Općina Nedešćina platila je djeci knjige i školski obrok, Branko radi, tu je i Tanjino „porođajno“. Ima puno prijateljica pa dječja robica kruži od jedne do druge...

Snalazimo se kao i svi ostali, iz minusa u minus, ali, ne žalimo se. Dobro nam je i zadovoljni smo, veli Tanja. Najdraža su im zajednička druženja kada završe sa svim dnevnim obvezama, kada je suđe pospremljeno i napisana školska zadaća, pa se onda svi smjeste u dnevni boravak, maknu stolić u stranu i gledaju slike ili crtiće na TV-u, igraju se kockama, a Niko obvezno naganja sve ostale po kući.

Još nešto na kraju. Očekivala sam zateći majku desetero djece umornu i s podočnjacima, tromih pokreta i možda malo ugaslih očiju. Jako sam se prevarila. Tanja je mlada i simpatična žena, lijepa lica i živih očiju, otac Branko opušten i s osmijehom od uha do uha. Nigdje nervoze, ružne riječi, hladnog pogleda. A djeca, osam cura i dva dečka, ponos roditelja.

- Hvala vam, hvala, odvraća Tanja na komplimente, danas je jedan od onih dana kada je s djecom sve u redu. Nasjavala sam se noćas, nitko nije bolestan pa nije bilo nikakvih iznenadnih i neugodnih obveza. Bože moj, razmišljam dok uživam u ukusnoj Tanjinoj povetici, ona je sa svom tom djecom uspjela ispeći kolač a ja ponekad jedva stignem skuhati ručak.

Sjaj slavne glagoljaške župe

U povijesnim zapisima župa Lindar prvi put spominje se 1379., a dvojezični i dvopismeni - latinski i glagoljski natpisi na sakralnim građevinama govore o dugovječnoj i intenzivnoj prisutnosti Katoličke crkve na ovom području.

Piše Gordana KRIZMAN

Fotografije Noel ŠURAN

Tamo pod Lindarom pul malega potoka, barba Miho kopa stari vinograd... - stihovi su pjesme istarskog skladatelja Nella Milottija i možda jedna od češćih asocijacija za Lindar, no poznatateljima istarske povijesti to je mjesto središnje Istre sinonim bogate povijesne i kulturne baštine. Iako je to danas mjesto s tekućim više od četiristotinjak stanovnika, svaki detalj, a nadasve sveukupno ozračje Lindara, odaje taj negdašnji sjaj. Prije manje od jednog stoljeća Lindar je bio mjesto izrazito urbanih značajki, o toj razvijenosti za tadašnje privredne okolnosti govori činjenica da je imao poštanski ured, školu, različite trgovачke, uslužne i kulturne djelatnosti; a svakako treba napomenuti i mjesni instrumentalni (tamburaški) sastav te višeglasni zbor. Svjedočanstva tome u prilog pronalazimo u nekoliko monografskih publikacija i u privatnim zbirkama fotografija kod nasljednika domicilnih obitelji, no osobito u obilježjima urbane arhitekture mjesta.

Župnik sa suradnicima

Lindar je smješten na uzvisini iznad Pazina i poput mnogih istarskih gradića i on je bio zaštićen zidinama i kulama, zahvaljujući kojima je odolijevao vjetrometini povijesnih (ne)prilika. U panoramskoj slici ističe se 30 metara visok zvonik i pročelje župne

crkve Sv. Mohora i Fortunata. Lijepa je to trobrodna neoromanička crkva, sagrađena početkom 17. stoljeća, s pet mramornih oltara, a glavnim oltarom dominira pala s likovima Blažene Djevice Marije te svecima zaštitnicima, čiji su portreti u tehniци mozaika prikazani i na pročelju crkve. Ostale su sakralne građevine na području lindarske župe - zavjetna crkva Sv. Sebastijana, crkva Sv. Katarine, Sv. Martina na groblju te crkva Sv. Marije Magdalene u blizini sela Bazgalji.

Upovijesnim zapisima župa se prvi put spominje 1379., a dvojezični i dvopismeni - latinski i glagoljski natpisi na sakralnim građevinama govore o dugovječnoj i intenzivnoj prisutnosti Katoličke crkve na ovom području. Osim kamenih natpisa, o snažnoj glagoljaškoj tradiciji

Biskup Milovan blagoslovio je novu kapelicu u selu Stihovići

Vito Štefanuti i Boris Mišon kampelaju na zvonima

svjedoči i glagoljički rukopis župne maticice krštenih od 1590. do 1667., koji se čuva u Zagrebu u Arhivu HAZU-a, ali isto tako i saznanje da je u prvoj polovici 15. st. u Lindaru djelovao svećenik glagoljaš Petar Fraščić, koji je glagoljicom prepisao jedini poznati hrvatskoglagoljski psalтир.

Iako smještena vrlo blizu Pazina, lindarska župa Sv. Mohora i Fortunata pripada pićanskom dekanatu. Proteže se uzdužno deset kilometara, od Ivoli na sjeveru do Žminja na jugu. Župi pripadaju naselja: Bakši, Bašot, Balarini, Barišići, Bazgalji, Bezići, Bolčići, Češići, Čuleti, Durari, Funcići, Ivoli, Jankovići, Jerolimi, Katun Lindarski, Lopatari, Lovrinići, Luckići, Mačinići, Marcani, Matunčići, Miklav, Miličići, Stihovići, Sveta Marija Magdalena i Šujevići.

Lindar je župa koja prima najveći broj Ladonje u Istri, mada nije najveća župa. To je veliki poticaj uredništvu, koje zahvaljuje vjernim čitateljima.

U Lindaru i okolnim mjestima živi sedamstotinjak vjernika koji zajedno sa župnikom, mons. Ivanom Bartolićem, čine župu – živu Crkvu. Prema riječima župnika, blagoslov obitelji prima oko 250

domaćinstava. Na području župe nema škole, a župnik sam održava župnu katehezu, za koji su djeca podijeljena u tri skupine. S obzirom na mali broj djece, kao i u drugim mjestima s takvim okolnostima, podjela sakramenta sv. potvrde i prve pričesti organizira se naizmjence svake druge godine. Lani je sv. potvrdu primilo 22 djece, a za ovogodišnju prvu pričest priprema se njih 14.

Župno pastoralno vijeće ima sedam članova koji se okupljaju nekoliko puta godišnje te za potrebe organizacije

“ Sa svojih 89 godina mons. Ivan Bartolić vodi lindarsku župu u skladu s velikom poviješću mjesta: profinjenim i odmjerenum stilom primjenjuje svoje bogato iskustvo u pastoralnom i liturgijskom djelovanju, uvažavajući i valorizirajući pritom stare običaje koji su utkani u povjesnu baštinu mjesta.

župnih slavlja. Spomendan patrona župe, Sv. Mohora i Fortunata, je 12. srpnja, no uobičajeno se slavi prve nedjelje nakon kalendarskog blagdana.

Mons. Ivan Bartolić župnik je u Lindaru gotovo trideset godina, točnije od 1982. Sa svojih 89 godina mons. Bartolić vodi lindarsku župu nekako upravo u skladu s veličanstvenom poviješću mjesta: profinjenim i odmjerenum stilom primjenjuje svoje bogato iskustvo u pastoralnom i liturgijskom djelovanju, uvažavajući i valorizirajući pritom

Razglednica Lindara, početak 20. stoljeća

Lindarski živi križ, crkva Sv. Katarine. Najvrjednije i najpoznatije umjetničko ostvarenje u Lindaru je gotička crkvica Sv. Katarine u čijoj je unutrašnjosti sačuvana freska iz 15. stoljeća (glagoljski natpis 1409.). Motiv freske je "Živi križ" – kasnogotički simbolički prikaz otkuljenja - horizontalni krajevi križa završavaju rijetkom i specifičnom alegorijskom temom - prikazom ruku.

stare običaje koji su utkani u povijesnu baštinu mjesta.

Za misnih slavlja mons. Bartolića na oltaru prati desetak ministranata, a zadnjih nekoliko godina misna čitanja okupljenim vjernicima čitaju Branko Mišon, Vinko Stihović i Milivoj Kuzma.

Posebno aktivan aspekt župe je Caritas, u kojem su aktivne Pavica Stihović, Gordana Fabris, Nevina Šajina i Rita Lovrinić. O Božiću i Uskrsu redovito posjećuju i daruju osobe slabijeg imovinskog stanja te Lindarce smještene u domovima za starije u Brkaču i Puli. Na početku školske godine novčanom pomoći Caritas pomaže samohranim majkama, a jedna lijepa specifičnost je da redovito čestitaju rođendan svim župljanima koji slave od 80 godina na dalje, kojih trenutno ima 45. Ove će godine, nadodaju, 90. rođendan čestitati svome župniku.

Generacija orguljaša

Povijest sakralne glazbe Lindara obilježena je lijepom pričom: oko 130 godina, gotovo u kontinuitetu, službu orguljaša obnašale su tri generacije obitelji Zidarić. Prvi maestro koji je iz sebe ostavio i pisani trag bio je Frane Zidarić, autor većeg broja glazbenih notnih zapisa, čime je dao i značajan etnomuzikološki doprinos.

Drugi u tom nizu orguljaša bio je Jušte Zidarić zvani Pišćurić, koji je tu službu obnašao više od 70 godina. Nagrađen je papinskim priznanjem na kojem je taj impozantno dugi glazbeni „radni vijek“ izražen datumima: 4. 3. 1914. - 4. 3. 1984. Nakon njegove smrti, na orguljama lindarske crkve, koje su postavljene 1918., naslijedio ga je sin Jušte,

koji je zatim glazbom uzveličao više od dva desetljeća nedjeljnih i blagdanskih misa. Iako je nakon njegovog odlaska prekinuta ta duga obiteljska tradicija, a vođenje župnog zbora preuzele su mlade ženske snage, glazba je u obitelji orguljaša ostala i dalje prisutna. Viko Zidarić, brat Jušte mlađeg, osim što svi ra harmoniku, obnaša službu zvonara. Osim „običnog“ zvonjenja, njegova je umjetnost povjesno naslijede – kampeljanje, znalačko izvođenje poznatih melodija klatom zvona. U tradiciji kampeljanja, osim Vinka Zidarića, treba spomenuti Vinka Štefanutiju, Borisa Mišona, Ivana Marcana, a od ranijih generacija zvonare Josipa Jedrečića, Josipa Božića i Jušta Zidarića starijeg.

Jušte Zidarić Pišćurić s papinskim priznanjem za 70 godina orguljaštva i mlada orguljašica Mateja Mijandrušić

Čovjek koji je prihvatio avanturu života

Možda je upravo zbog njegove razigranosti i vedrine svaki put gužva kada posjetim njegov grob u kripti bazilike Svetog Petra, jer ljudima su potrebne radost i nuda u zabrinutostima današnjeg vremena.

Piše Ana CVITAN

Još na sprovodu Pape koji je obilježio 20. stoljeće čuli su se poklici „Santo subito!“ (Svet odmah!). Proces beatifikacije pape Ivana Pavla II. počeo je u lipnju 2005., manje od tri mjeseca nakon njegove smrti, što je bila iznimka, jer kanonsko pravo nalaže da mora proći pet godina da bi proces započeo. Papa Benedikt XVI. odlučio se na tu iznimku, kao što je to učinio i Ivan Pavao II. kada je odmah nakon smrti Majke Tereze odobrio početak procesa za njeno proglašenje blaženom.

Od papina sprovođa 8. travnja 2005. do objave datuma za njegovo proglašenje blaženim, 14. siječnja 2011., prošlo je gotovo šest godina. U to vrijeme istraživalo se i valjanost čuda ozdravljenja od parkinsonove bolesti francuske redovnice Marie Simon Pierre Normand. Papa Benedikt XVI. ovlastio je 14. siječnja Kongregaciju za proglašenje svetih da proglaši dekret o čudu koje se pripisuje zagovoru sluge Božjega Ivana Pavla II., a tim se činom zaključio i postupak koji prethodi proglašenju blaženim. Obred beatifikacije održat će se 1. svibnja u Vatikanu, na drugu Vazmenu nedjelju - nedjelju Božanskog milosrđa, blagdana koji je promovirala poljska redovnica sv. Faustina Kowalska, a koji je papa Ivan Pavao II. proglašio blagdanom Crkve na dan njena proglašenja svetom 2000.

Karol Wojtyla prvi put je kao papa Ivan Pavao II. izašao na balkon bazilike Svetog Petra 16. listopada 1978. godine i u sljedećih je 26 godina svoga pontifikata

Papa Ivan Pavao II.

s istog mesta svakog Uskrsa i Božića, upućivao svoju poruku „Urbi et Orbi“. Prigodom stotinu i četiri apostolska putovanja promovirao je poruku mira među narodima diljem svijeta. Zalagao se za ekumenizam među kršćanima, međureligijski dijalog, promicao demokraciju u totalitarističkim sistemima, zagovarao suverenost i samostalnost svakog naroda, naučavao kulturu života – poštivanje prirode i ljudskog života od trenutka začeća do prirodne smrti. Borio se protiv potrošačkog mentaliteta Zapada, globalnog kapitalističkog izrabljivanja zemalja Južne Amerike, Afrike i Azije. Molio je oprost zbog prisilnog pokrštavanja, inkvizicije i križarskih ratova.

Za konzervativne u Crkvi bio je previše moderan, za progresiste konzervativan, za jedne uzor

molitve i klanjanja Euharistiji, za druge Papa koji stalno putuje, za mlade onaj koji vjeruje u njihovu snagu i kreativan duh, za starije uzor podnošenja patnje, za djecu onaj koji ih zove k sebi i blagoslovlja. Za sportaše - papa koji se razumije u sport, za književnike kolega. Državnicima je ‘smetalo’ dok ih je provizao zbog nepravednosti, nehumanosti i izrabljivanja malog čovjeka.

Možda upravo zbog toga što je želio živjeti u punini, sada čekamo njegovo proglašenje blaženim. Možda je upravo zbog njegove razigranosti i vedrine svaki put gužva kada posjetim njegov grob u kripti bazilike Svetog Petra, jer ljudima su potrebne radost i nuda u zabrinutostima današnjeg vremena. A bio je samo običan čovjek koji je prihvatio avanturu života.

Prikrivanje komunističkih zločina

Koje bi to vlasti uzdigle na čast i slavu kardinala Stepinca, Mira Bulešića, Drinske mučenice... da nema Crkve i njezina povijesnog sjećanja, predaje i zahvalnosti?

Piše dr. Mario SOŠIĆ

O stradanjima velikog broja pripadnika hrvatskog naroda, uzrokovanih raznim postupcima i metodama obračuna i represije tijekom komunističke revolucije i potom više desetljetne jugokomunističke vladavine, u suvremenoj demokratskoj Hrvatskoj veoma se malo istražuje, govori, piše i osuđuje. Iz te činjenice izvire krucijalno pitanje: kako je to moguće u ovoj Hrvatskoj, ako se zna da su demokratski preokret 90-ih godina te državnu samostalnost i uspostavu vladajućeg poretka uglavnom provele upravo one narodne mase i političke elite koje su bile na razne načine i u različitim etapama žrtve tog propalog totalitarnog, jugoslavenskog i bezbožnog, političkog i ideološkog sustava?

Jedini valjani zaključak je da stvarnim nosiocima, akterima hrvatske politike (predsjednik, Vlada, tužilaštva, sudovi) i oblikovateljima javnog mnijenja i društvenog senzibiliteta (mediji, društveno-humanistička akademска zajednica, kulturna scena, civilno društvo...) nije u interesu da se o tome javno išta više zna i da se ta stradanja sveobuhvatno pozitivno valoriziraju u suvremenom hrvatskom društvu. A to znači da se postupno hrvatska upravljačka struktura organizirala po obrascu čuvara i promicatelja starih ideologiziranih vrijednosti.

Uz višegodišnju šutnju domaćih medija, saznajemo kako se proširuje krug osumnjičenih nalogodavaca i ubojica (neki su visoki hrvatski službenici) hrvatskih emigranata (radi se o deset-

Dr. Mario Sošić

inama političkih neistomišljenika) po Njemačkoj i šire, i kako Hrvatska ne udovoljava zahtjevima za saslušavanje i izručenje Njemačkoj.

Na sve ovo, i drugo slično za što se u javnosti ne zna, nacijsepilo se misteriozna pismo-bomba, poslana našoj ambasadi u Berlinu. Po staroj uhodanoj metodi, našoj se javnosti odmah sugerira optužnica usmjerena na ustašku ekstremnu emigraciju. Kad su pojedinci, npr. Budiša, ukazali na mogućnost da se tu može raditi i o jugohrvatskom udbaškom podmetanju, odmah se javila, kao navijena, cijela niska novinara, diplomata, znanstvenika, političara, koji današnje nepostojanje UDBA-e obrazlažu, istim i jednim argumentom, njezinim rasformiranjem prije dvadeset godina. Dobro je na ovaj "argument" uzvratio jedan sugovornik u TV-emisiji pitanjem: „Ako po vama danas u Hrvatskoj ne postoje i djeluju udbaši, nakon dvadeset godina od pada komunizma i Jugoslavije, kako onda, upravo po vama, postoje ustaše i ekstremna hrvatska emigracija, čak na-

kon šezdeset i pet godina od propasti države u kojoj su te ideje i metode bile oživotvorene?“ Odgovora nije bilo! Naime, što je dvadeset godina? Tek najbolje vrijeme današnje kadrovske afirmacije i zauzimanja vrhunskih položaja gojenaca starog jednoumnog sustava.

Kad dakle ne postoji politička volja da se hrvatsko društvo ljeći od pogubnih "starih rana i infekcija", i još je dugo neće biti uz ovakvu upravljačku strukturu, tada Crkva nastoji, uz predviđljive "društvene kritike", da barem simbolički pomogne, gdje se god može, u nepropuštanju zaboravu žrtava i svetih pojedinaca. Koje bi to vlasti uzdigle na čast i slavu kardinala Stepinca, Mira Bulešića, Drinske mučenice... da nema Crkve i njezina povijesnog sjećanja, predaje i zahvalnosti?

Razumljivo je stoga što je Komisija BKH-a "Iustitia et Pax" dala prijedlog da se kod ovogodišnjeg popisa stanovništva popišu i nikad popisani ubijeni, nestali i žrtve komunizma iz rata i porača.

Iako je još nepoznato konačno rješenje, poznavajući istarsko stanje genetskog duha, bojim se da se niti polovica neće uspjeti popisati, jer ih njihova rodbina i bližnji iz straha prošlosti neće prijaviti, a i veliki je broj onih koji naprosto nisu ostavili potomstvo, a rodbina je odselila. Kako god nepotpun bio taj zahvat, krajnje je vrijeme da se taj popis obavi. Siguran sam da ćemo time dobiti više stvarnih informacija, pa onda i mogućnost relativizacije i rasvjetljavanja nekih drugih mitova i dezinformacija.

Boljševički recept za istrebljenje vjernika

Moskovski patrijarh Tihon umire 1925. u jednoj bolnici, na isti način kao i naš blaženik, od smrti trovanjem.

Piše don Luka PRANJIĆ

Bez sumnje je za nas Hrvate jedno od važnijih svetačkih imena u katoličkom kalendaru ime bl. Alojzija Stepinca, čiji blagdan slavimo u ovom mjesecu. O Stepincu se manje-više sve zna, ipak relativna je nepoznanica da je gotovo čitav scenarij montiranog procesa protiv našeg blaženika u potpunosti "kopiran" i preuzet kao provjereni "recept" komunističkih vlasti Rusije, koji su boljševici učinkovito primijenili na moskovskom patrijarhu Tihonu.

Najveća opasnost za duhovni život ruske pravoslavne crkve bila je Oktobarska revolucija 1918. i dolazak boljševika na vlast. Antiteistički i ateistički usmjerena vlada činila je sve da bi uništila ili sebi podredila Crkvu u Rusiji. Patrijarh Tihon 1918. naivno baca prvu anatemu na novu komunističku vlast, osuđujući njen kulturocidni, sakralocidni i klerocidni crveni teror. Sličnu mjeru poduzimaju i hrvatski biskupi 1945. na čelu sa Stepincom, objavivši Pastirsко pismo o nasiljima komunističke vlasti. Rezultat su mnoga zatvaranja, progoni, ubojstva i strijeljanja vjernog naroda i svećenstva, bilo u Rusiji, bilo u Hrvatskoj. Neki povjesničari navode da su Lenjin i Staljin zajedno u Rusiji pobili 40.000 svećenika i 100.000 vjernika laika. Dramatičnost situacije dočarava i činjenica da je za najžešćih progona u čitavoj Rusiji ostalo na sloboci samo 200 svećenika.

Evo nekih primjera komunističkih zvjerstava nad ruskom Crkvom. Kijevski mitropolit Vladimir bio je unakažen, kastriran, strijeljan i gol bačen na poru-

Hapšenje patrijarha Tihona

gu. Mitropolit Peterburga Venijamin, bio je pretvoren, polijevanjem ledenom vodom, u ledeni stup, a zatim udavljen. Tobolski episkop Germogen bio je živ privezan na kotač parobroda i raskomadan lopaticama. Permski arhiepiskop Andronik bio je živ zakopan u zemlju, a černigivski arhiepiskop Vasilij raspet na križu i spaljen.

Nakon hapšenja i suđenja patrijarha Tihona 1922. godine, komunisti pokušavaju naći prikladnu osobu za novog patrijarha, s nakanom da od Crkve učine režimsku ekspozituru. Identičnu stvar neuspješno pokušavaju i u Hrvatskoj. U Rusiji ipak takvu osobu nalaze u mitropolitu Sergiju, koji 1943. postaje ruski patrijarh. Patrijarh Tihon umire 1925. u jednoj bolnici, na isti način kao i naš blaženik, od smrti trovanjem. Tada još mitropolit, Sergije snažno propagira ko-

laboracionizam među ostalim arhijerima. Neposlušno svećenstvo šalje se na Solovjetske otoke, gdje biva mučeno i ubijano. Izgleda da su otoci omiljena mjesta istrebljenja komunističke internacionale.

Slomom komunizma Crkva u ruskom društvu iznova zauzima časno mjesto koje joj je kroz povijest pripadalo.

Nadbiskup Leonid Fedorov (1879.-1934.), grkokatolički egzarh u Rusiji, zatočen i umro na Solovjetskim otocima, piše da patrijarh Tihon nije nikad krio svoju naklonost i simpatiju prema katolicima. Tihonovom smrću te ubijanjem njegovih sljedbenika ubijen je i eku menizam koji je gajio patrijarh, a koji je mogao dovesti do potpuno drugačijih odnosa između RPC-a i Rimokatoličke crkve, što bi se odrazilo na povijest cijelog planeta.

Obljetnica biskupova posvećenja

Biskup Ivan Milovan

PAZIN Porečki i pulski biskup Ivan Milovan obilježio je svečanim misnim slavljem na blagdan Bogoavljenja, 9. siječnja, obljetnicu svoje biskupske službe. Crkvena zvona obznanila su 18. studenoga 1997. godine da je papa Ivan Pavao II. imenovao za porečkog i pulskog biskupa mons. Ivana Milovana, župnika u Rovinju.

Sukladno tradiciji da svake godine to obilježavanje bude upriličeno u jednom od dekanata biskupije, ove je godine svečanost upriličena u Pazinu, u župnoj crkvi Sv. Nikole. Ta je tradicija svojevrsna praktična primjena biskupova gesla - „Graditi u ljubavi“.

Unatoč hladnoći, u Pazinu se okupio lijep broj vjernika pazinskog dekanata, a misno je slavlje pjevanjem uveličao pazinski župni zbor i rovinjski kantautor Davor Terzić. Uz riječi zahvale biskup je naglasio da ovakve svečanosti trebaju biti prije svega poticaj za ustrajanje u suradnji za dobrobit Crkve. Tom prigodom predavanje u Pazinskom kollegiju za bračne parove iz Pazinskog, Buzetskog i Pićanskog dekanata prije mise održao je dr. Ilija Čabraja na temu "Obitelj u Sv. pismu" a dotaknuo se i problema s kojima se susreću obitelji u današnjem društvu. (G. K.)

Mate Uzinić novi dubrovački biskup

Don Mate Uzinić, svećenik Splitsko-makarske nadbiskupije, bit će posvećen za biskupa na blagdan Sv. Josipa, 19. ožujka.

Papa Benedikt XVI. imenovao je don Matu Uzinića, svećenika Splitsko-makarske nadbiskupije, novim dubrovačkim biskupom, izvijestila je 24. siječnja Apostolska administratura u Hrvatskoj.

Don Uzinić rodio se 1967. u Dubravi, u Splitsko-makarskoj nadbiskupiji, gdje je pohađao osnovnu školu, potom je završio gimnaziju u Nadbiskupskom sjemeništu u Splitu i teologiju na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Splitu. Za svećenika je zaređen 1993.

Studirao je u Rimu na Papinskom lateranskom sveučilištu, gdje je postigao licencijat iz crkvenog i civilnog prava. Imenovanje za dubrovačkog biskupa zateklo ga je na mjestu rektora Centralnog bogoslovnog sjemeništa u Splitu, gdje je na dužnosti od 2001.

Don Uzinić će naslijediti mons. Želimira Puljića, koji je lani u ožujku

imenovan zadarskim nadbiskupom, a na čelu dubrovačke biskupije bio je od siječnja 1990. U Zadar je došao kao nasljednik pokojnog Ivana Prendje, čija se prva godišnjica smrti upravo obilježava.

Unatoč imenovanju, biskup Uzinić je u Rimu ostao u posrednoj pripremi za festu sv. Vlaha ovo je najljepša čestitka koju su svećenici, redovnice i redovnici te vjerni Božji puk dobili za svečanost svoga zaštitnika - rekao je, među ostalim, u čestitki mons. Puljić.

- Treba mi pomoći svećenika, vjernika, suradnika, kao i medija, i do sada sam bio na raspolaganju predstavnicima medija. Želim biti otvoren prema dobromamjernoj suradnji ne dodvoravajući se nikome, te nastojati biti ono što jesam - izjavio je don Uzinić.

Don Mate Uzinić bit će posvećen za biskupa na blagdan Sv. Josipa. (L)

Na rijeci Jordan obnovili krštenje

Hodočasnici iz Istre proslavili su u Izraelu i trostrukе zaruke, a neki su utvrdili poziv na posvećeni život

Ispred bazilike rođenja Kristova u Betlehemu

Dvadesetak mlađih iz župe Kanfanar, zajedno sa svojim župnikom Antunom Nižetićem, proveli su Božić u Svetoj Zemlji. Pridružili su im se i mlađi iz drugih župa, pa je ukupno bili trideset i četvero hodočasnika. U Nazaretu su u bazilici Navještenja slavili euharistiju, pa su na Brdu blaženstva slušali Govor na gori. U Kafarnaumu su pak posjetili crkvicu u kojoj su sačuvani ostaci kuće apostola Petra, a zatim su obišli sinagogu u kojoj je Isus istjerao zloduhu iz jednog čovjeka.

Polnoću su proslavili u Betlehemu na pastirskim poljima. Nakon bdijenja, ispunjeni radošću nazvali su svoje kod kuće i biskupa Ivana Milovana, obradovavši ga čestitkom iz Betlehema. Molitvom ispred crkve Marijina pohodenja Elizabeti u Aim Karem, započeli su božićno jutro, a zatim krenuli u Jeruzalem.

Hodočasnici su na rijeci Jordan obnovili krštenje i odluku da svoj život predaju Kristu. U pustinji, gdje je Gospodina napastovao āavao, s divnim pogledom na

beskrajne brežuljke, slavili su sv. misu razmatrajući Kristove i osobne napasti. Toga su se dana našli na mjestu Kristova raspeća, smrti i uskrsnuća. Dirljivo je bilo i noćno klanjanje u Getsemaniju.

U Cedronskoj dolini, gdje je po predaji Bogorodica uznesena na Nebo, molili su krunicu za novu evangelizaciju naše biskupije. Na kraju su opet pošli na Golgotu gdje su razmatrali potresne tekstove koji su prorekli trpećeg Mesiju. Završili su hodočašće sa svetim grobom.

Hodočasnici iz Istre proslavili su u Izraelu i trostrukе zaruke, a neki su utvrdili poziv na posvećeni život. Vratili su se iz Svetе Zemlje s okusom vazmene radosti. Zahvalni su svima koji su im omogućili pohod Svetoj Zemlji. Jedna je župljanka dala župniku 4.000 kuna s riječima: „Nema bolje investicije nego uložiti u vjeru naših mlađih“.

Tih su se dana, rekli su hodočasnici, osjećali najblže Kristu, bliže nego ikad. Osjetili su prisutnost Onoga koji je rekao: „Ja sam s vama u sve dane, do svršetka svijeta.“ (E. TANKOVIC)

Vjeronaučna olimpijada

Vjeronaučna olimpijada ove će se godine odvijati pod motom: Isusova Majka – Gospa naše vjere. Školska natjecanja odvijala su se do 28. siječnja, županijsko će se održati 18. veljače, a završno, nacionalno od 23. do 25. ožujka.

Natječu se osnovci od petog do osmog razreda, te srednjoškolci svih uzrasta.

Lani je završnica olimpijade održana u Krapinskim Toplicama, u svibnju, u znaku Svećeničke godine i 50. obljetnice smrti kardinala Alojzija Stepinca. Treći put za redom prva je bila Osnovna škola Sućidar iz Splita, a od srednjih škola prvo mjesto je osvojila Srednja škola Hvar. Porečku i pulsku biskupiju predstavljali su srednjoškolci pulske Gimnazije i osnovci iz Žminja. (L)

Katehetski portal

Priyatnom inicijativom otvoren je katehetski portal www.vjeronauk.eu kao odgovor na višegodišnje nepostojanje primjerenih internetskih stranica za vjeronauk u školi. Na portalu vjeroučitelji mogu pronaći pripreme za sve nastavne jedinice vjeronauka u osnovnoj i srednjoj školi. Svrlja je biti mjesto susreta vjeroučitelja koji rade u školi i župi. (L)

Novo vodstvo KUMI-ja u Rovinju

Katolička udruga mlađih Istre (KUMI) iz podružnice Rovinj provela je 8. siječnja izbore jer je predsjedniku Slaviši Mofardinu istekao mandat.

Za predsjednicu je izabrana Eleni Duketis, zamjenica je Danijela Fattorich, a zapisničarka Andrea Cerin. Duhovni program povjeren je Marijani Lešdedaj i Danijeli Fattorich, dok su za sportske aktivnosti zaduženi Robert Kljajić i Valentino Mijandrušić. (L)

I sada počinje ta famozna priča ...

Kada smo se već polako oprostili sa svojim pazinskim domaćinima i krenuli, prošli smo kraj jedne velebne građevine na kojoj je velikim slovima pisalo PAZINSKI KOLEGIJ...

Piše Ana VRKAŠEVIĆ, učenica III. a

Bilo je to otprilike dva tjedna prije upisa u srednju školu kada sam već bila odlučila da ćeći u Vinkovce, u opću gimnaziju. Upravo je tada KUD, u koji sam bila učlanjena već samim rođenjem i gdje sam sve te godine ponosno plesala, gostovao u Pazinu. I tko bi tada pretpostavio da će mi upravo to putovanje zauvijek promijeniti život.

Krenuli smo iz Đeletovaca navečer oko 22 sata i tek smo ujutro oko 6 sati stigli u Pazin. Na autobusnom su nas kolodvoru dočekali gostoljubivi Pazinjani kod kojih smo bili smješteni po obiteljima. Vikend je zaista brzo prošao, upoznala sam nove prijatelje, ali sam većinu vremena provela s Enom koju sam upoznala kada je pazinski KUD bio kod nas. U nedjelju ujutro, kada smo se polako oprostili sa svojim pazinskim domaćinima i krenuli kući, prošli smo kraj jedne velebne građevine na kojoj je velikim slovima pisalo PAZINSKI KOLEGIJ. Prepostavila sam da je to škola koju mi je rođakinja spomenula još prije dvije godine, ipak, činilo mi se nemogućim da bih mogla postati učenicom te škole. Stigavši na autobusni kolodvor, pohrlila sam ocu da mu kažem da je tu "ta" škola. Otac je, naime, tu školu video dan ranije pa se i raspitao o njoj. Tako sam na putu kući, desetak dana prije upisa u srednju školu, pomislila kako bih mogla promjeniti, ne grad ili županiju, već cijeli dio Hrvatske i doći u Istru na školovanje.

Sljedeći je tjedan prošao vrlo brzo. Moja mama, Štefica, nazvala je ravnatelja, velečasnog Vilima Grpca,

Ana Vrkašević

“ Odmah mi se svidio način na koji sve funkcijonira. Profesori su dobri i zaista se vidi da dobro rade svoj posao. Odgojitelji su također uvijek svima na raspaganju. Sviđa mi se i što stariji i bolji učenici pomažu slabijima. ”

te s njim dogovorila susret, a ja sam u međuvremenu na internetu pogledala stranice Kolegija. Već smo idući vikend mama i ja posjetile ravnatelja koji je bio ugodno iznenaden kada je vidio da se dobar glas o Kolegiju proširio čak i do krajnjeg istoka Lijepe naše. Obilazeći školu bila sam oduševljena, kao što su, mislim, i svi ostali koji ju razgledavaju, a i ljudi koji tamo rade činili su mi se jako ljubaznima. Pazin kao grad tada još nisam upoznala te sam mislila da je malo veći od onoga što sam već vidjela i da će se moći baviti svim aktivnostima kojima sam se aktivno bavila u Slavoniji.

Upisi i upoznavanje prošli su sjajno. Bila sam jako zadovoljna društvom kojeg sam upoznala i svojim cimericama Anom Trobec i Karлом Karačić. Nakon upoznavanja sa svojom sam obitelji, koja je bila smještena u Katunu Trviškom, obišla i ostale istarske gradove.

Napokon je stigla jesen i moje „trajno“ preseljenje u Pazin. Srećom, na život u Kolegiju brzo sam se naviknula. Tu sam upoznala nove prijatelje, nove profesore i odgojitelje. Odmah mi se svidio način na koji sve funkcijonira. Profesori su dobri i zaista se vidi da dobro rade svoj posao. Odgojitelji su, također, uvijek svima na raspaganju. Sviđa mi se i što stariji i bolji učenici dosta pomažu slabijima.

Dalek mi je put do kuće, pa u Kolegiju ostajem i za vikend, te sam se tako još više osamostalila i naviknula na jedan potpuno drugačiji način života.

Prve su dvije godine jako brzo prošle, veselim se što će ovdje provesti još dvije koje će zasigurno obilovati mnogim novim, zabavnim, ali i poučnim iskustvima.

Talijanski svećenici napustili

Biskup Radossi je otišao, izgleda, zadnjim brodom 15. rujna, dok je oproštajno pismo svećenicima i vjernicima datirao 19. rujna 1947. Tada je bio već u Veneciji i ondje primio zahvalno pismo koje mu je mons. Bronzin uputio s nadnevkom 20. rujna 1947. godine.

Piše mons. Ivan GRAH

Zamršena je „nudba iz Labina“ - kako prevoditelj navodi - u vezi s tzv. kongruom, odnosno s godišnjom novčanom pomoći svećenicima. Prevoditelj navodi da je „paroh administrator“ prema biskupovom pismu za vrijeme talijanske vladavine primao prije rata godišnje 2.500 Lit, odnosno oko 7 talijanskih lira dnevno. Biskup Radossi i svećenici nisu htjeli prihvati taj iznos kojem su Oblasne vlasti ponudile povišicu od 50 posto. Biskup je izračunao da bi upravitelj župe dnevno primao 10,50 lira, a kapelan tek 4,50 lira svaka dva mjeseca, dok zadnji radnik dobiva dnevno 100 lira.

Božo Milanović navodi da su pitanje svećeničke kongrue Oblasne vlasti počele rješavati tek prije dolaska međunarodne komisije u ožujku 1946. godine. Oblasne su vlasti počele uplaćivati svećenicima kongruu uz povišicu od 50 posto talijanskog iznosa putem odbora Zbora svećenika sv. Pavla za razdoblje od 1. svibnja 1945. dalje, ali u ratama. Treba uzeti u obzir da su talijanske lire u Zoni B 1945. bile zamjenjene u jugolire u omjeru 200 prema 100, a 1949. jugolire u dinare u omjeru 100:30 dinara.

U „cirkularnom pismu“ biskup nabrala kako su vrata biskupije bila otvorena u ove tri godine svim tegobama naroda, bez razlike jesu li bili Talijani ili Slaveni. „Sjetite se Slavena koje sam spasio od njemačkoga gnjeva 1943., one koje sam vratio iz Njemačke mojom intervencijom i bolesnih koje sam osobno

„**Zanimljiva je molba koju je uputio „don Bronzinu ili don Paviću“ predsjednik mjesnog NO-a Nove Vasi Mate Vlašić. Moli da dozvole kaštelirskom župniku don Zvonimiru Zamljiću da pod misom u Kašteliru vjenča šest parova i tri para u Novoj Vasi. Odgovor je bio pozitivan. Vlašić je bio narodnjak i dosljedan vjernik te ga je narod izabrao za mjesnog predsjednika. Vlasti su bojkotirale sudjelovanje na njegovom crkvenom sprovodu.**

prevezao u bolnice (...), siromašne koje sam pomagao, pisma koja sam pisao da bi dobili informacije od jadnih zarobljenika, i također za to me osudititi. Kažem ovo jer se među vama šire glasovi o mom hapšenju, koje bi se trebalo obaviti poslije odlaska komisije. (...).“ Pismo završava riječima: „Očekujem vaš odgovor - pismeno - na ove moje opaske i traženja.“ Pismeni odgovor Oblasnih vlasti nije primio, kao ni na ostala ranija pisma, molbe i zahtjeve. Toj je odluci kumovao i sam dr. Uroš Jakša u koga je biskup imao veliko povjerenje.

Brojna je komisija kružila Istrom od 15. do 22. ožujka 1946. U Puli je biskup

up navodno posjetio članove komisije. Novinarima je izjavio da je iz uljednosti posjetio komisiju i sjedio neko vrijeme u dvorani, dok su se redali predstavnici raznih političkih udruženja te savezničkih i gradskih vlasti. Božo Milanović opširnije opisuje ovaj susret.

Pisac knjige „U krvi rođeno“ Zvane Črnja, piše da je istoga dana „uža Ekonomski komisija posjetila i Poreč“ i nastavlja: „U porečkoj bazilici čekao je zloglasni biskup Radossi s grupom reakcionara, čekao je i nervozno bacao pogled na sat. Dojurili su automobili s nekim članovima Komisije.“ Oni su međusobno razgovarali o znamenitoj bazilici. „A biskup je čekao... Nije li i to, možda, bilo organizirano?“ Pisac ne tumači na koji je način biskup u isto vrijeme bio u Puli i u Poreču!

U drugom je izdanju (1988.) pisac promijenio i sam naslov te knjige, izostavio opis „zloglasnog biskupa Radossija“, kao i veličanje Staljina i Crvene armije.

Odnosi između biskupa Radossija i komunističkih vlasti u Istri, a naročito u Poreču, iz dana u dan su se pogoršavali te je morao smanjiti posjete župama i svećenicima, odgadati krizmu u Zoni B. Jedino je češće putovao i zadržavao se u Puli, u savezničkoj oazi. Fizički i psihički gotovo dotučen definitivno se nastanio u Puli u prvim mjesecima 1947. godine, imenovavši za generalnog vikara biskupija mons. Antonija Bronzina, a dr. Ivana Pavića za voditelja poslovanja i arhiva.

Istru zajedno s biskupom

Vrlo je zanimljiva molba koju je uputio „don Bronzin ili don Paviću“ predsjednik mjesnog NO-a Nove Vasi Mate Vlašić. Predsjednik moli da dozvole kaštelirskom župniku don Zvonimиру Zamljiću da pod misom u subotu, 15. veljače 1947., vjenča šest parova u Kašteliru i tri para u Novoj Vasi. Odgovor je bio pozitivan. Mate Vlašić je bio veliki narodnjak i dosljedan vjernik te ga je narod izabrao za mjesnog predsjednika. Više se vlasti, vjerojatno, nisu usudile odbiti volju naroda, ali su bojkotirale sudjelovanje na njegovom crkvenom sprovodu nekoliko godina poslje. Na Poreštini su se nasilja SKOJ-a, članova KP-a i AFŽ-a donekle smirile nakon što je Tito primio na Brijunima, 12. srpnja 1949. šestoricu istarskih svećenika i zatražio da mu iznesu svoje probleme i želje. Milanović je sažeо goruća pitanja u 12 točaka. Peta točka glasi „da se na Poreštini ne unapređuju oni koji su još od prije bili kod naroda na slabom glasu.“ Ova i još tri točke bile su pozitivno riješene.

Trsćanski biskup mons. Antonio Santin posjetio je mons. Radossiju u Puli, 19. veljače 1947. i ustanovio da je vrlo uznemiren, psihički i fizički gotovo dotučen zbog ranijih prometnih udesa i zadobivenih rana kad je autom naletio u zavojima na prokopanu cestu. Radossijev tajnik je povjerio biskupu Santinu da zadržava pisma koja bi biskupa uznemirila. Biskup Santin zamjera talijanskim svećenicima što gotovo svima napuštaju povjerenje im župe. Morali bi ostati barem oni na talijanskim župama, dok hrvatski kler žali u kakvo se stanje srožava biskupija.

Svećenicima iz Zone B komunističke su vlasti postupno ograničavale putovanje u zonu A, tj. u Pulu, kojom su zapovijedale

Egzodus iz Pule, 1947., brod Toscana

savezničke vlasti i gdje je živio biskup Radossi. Taj je neljudski postupak dosegao vrhunac nakon krvave krizme u Lanišću 24. kolovoza 1947. Na bloku, tj. privremenoj granici u Zoni B, nešto ranije je kapetan UDBA-e Milenko Stari uhitio don Valentina Cukarića, koji je živio u Štinjanu u savezničkoj zoni i kanio posjetiti brata Antuna, župnika u Svetvinčentu. Udbaš ga je odvezao u zatvor u Opatiju i tu bio okrivljen za negativan stav svih svećenika za vrijeme rata protiv NOP-a. Nekoliko dana nakon laniške tragedije iz Pazina je krenuo vlakom za Pulu ondašnji labinski župnik Antun Bogetić, s nakanom da posjeti svoje i rodnu župu Premanturu. Na bloku su ga jugostražari skinuli s vlaka i odveli u zapovjedništvo UDBA-e u Fažanu. Ondje ga je udbaš optužio da je agent biskupa Radossija i Vatikana. Optužbe ga je oslobođio viši zapovjednik UDBA-e u Opatiji i pustio kući. Nakon ubojstva u Lanišću „ilegalno“ je pobegao u Pulu barem pet hrvatskih svećenika kojima je prijetila sudbina slična Miroslavu Bulešiću. Samo su se dvojica kasnije vratila u svoje župe.

Od veljače do rujna 1947. biskup je nastojao grupirati talijanske svećenike u skupine koje će postupno odlaziti i župe predati onima koji će još privremeno ostati do odlaska savezničkih vlasti. Biskup je 10. rujna 1947. najavio svoj skori odlazak u Italiju. Prije njega je otišlo 55 svećenika. Biskup je otišao, izgleda, zadnjim brodom 15. rujna, dok je oproštajno pismo svećenicima i vjernicima datirao 19. rujna 1947. Tada je bio već u Veneciji i ondje primio zahvalno pismo koje mu je mons. Bronzin uputio s nadnevkom 20. rujna 1947. godine.

U listopadu 1947. preuzeo je vodstvo Porečke i Pulskog biskupije mons. dr. Mihael Toroš. On je okružnicom od 1. rujna 1948. javio svećenicima da je zadnji rok za optiranje 15. rujna. Optirali su preostali talijanski svećenici te se njihov broj popeo na 77, tako da su malobrojni svećenici Hrvati morali voditi po dvije ili više župa. U Puli su i dalje ostali talijanski franjevci, ali je UDBA i njih potjerala nakon montiranog procesa i izdržane robije. (Kraj)

Gripa – influenca

Bolesnik mora mirovati, uzimati dovoljne količine tekućine, lakše probavljivu hranu, vitamin C te lijekove koji smanjuju bolove i temperaturu (paracetamol).

Piše dr. med. Ivica RUKAVINA, specijalist obiteljske medicine

Gripa je lako prenosiva zarazna bolest dišnog sustava teškog, ali kratkotrajnog tijeka koju uzrokuje virus. Na početku bolesti izraženi su tzv. opći simptomi – povišena tjelesna temperatura, tresavica, malaksalost, glavobolja i bolovi u mišićima. Prenosi se kapljicama u zraku, koje su nastale kihanjem ili kašljanjem zaražene osobe. Većina se oporavlja u roku od tjedan dana, no kod starijih osoba i onih s astmom, srčanim i plućnim bolestima mogu se javiti komplikacije u obliku bronhitisa ili upale pluća.

Virus koji uzrokuje gripu je iz porodice miksovirusa. Ne podnosi temperaturu iznad 56⁰ C, a na sobnoj temperaturi može poživjeti nekoliko dana. Imamo tri tipa virusa gripe A, B i C, uzrokuju iste simptome, ali različite težine.

Virusi u organizmu potiču stvaranje protutijela, međutim, ta protutijela nemaju zaštitno djelovanje. Protein koji se nalazi u virusu i koji potiče stvaranje protutijela (antigen) je nestabilan i stalno mijenja svoja svojstva. To praktično znači da nas svaki put napada drugačiji virus te zbog toga i ne ostaje imunitet nakon preboljele gripe pa od nje možemo oboljeti opet.

Promjene su vrlo česte u tipu A pa zbog toga taj tip češće nego ostali uzrokuje pandemije, teške oblike bolesti, češće komplikacije i teške posljedice. Pandemije se javljaju svakih 10-15 godina, a epidemije svake 2-3 godine. Širenju infekcije pogoduje neotpornost čovjeka prema virusu gripe, kratko vrijeme između zaraze virusom i pojave simptoma, otpornost virusa i suvremenih način života (život u velikim

gradovima, svakodnevna putovanja vezana za posao, rad u većim kolektivima, stanovanje u kućama s više stanova). Grupiranje ljudi je inače idealan uvjet za brzo širenje gripe.

Virus gripe zadržava se isključivo u površnim stanicama dišnog sustava. Rezultat zaraze virusom je odumiranje tih stanica i povećana prokrvljenost u dišnom sustavu. Virus se zadržava u dišnom sustavu te ako nema komplikacija, već petog dana od infekcije dolazi do oporavka sluznice. U tijeku gripe često nastaju dodatne bakterijske infekcije jer virus gripe umanjuje otpornost organizma, a kad dođe do toga, upala u dišnom sustavu postaje gnojna, tijek bolesti jako težak i dugotrajan. Od zaraze do pojave prvih simptoma je vrlo kratko vrijeme - 1-2 dana.

Bolest počinje naglo visokom temperaturom i tresavicom, bolovima u mišićima, osobito leđa i udova, kostima i zglobovima. Temperatura je 38-40⁰ C te ako nema komplikacija traje pet do sedam dana, Javlja se i jaka glavobolja, bezvoljnost, pospanost te odbijanje hrane i tekućine. Nakon nekoliko dana javljaju se simptomi dišnog sustava – pečenje i stezanje u nosu, suhoća i bolovi u grlu, promuklost i bolovi u prsima. Kašalj je suh i podražajan te se pojačava kako bolest odmiče. Javlja se jaka upala očne spojnica (konjuktivitis), bolesnik ima osjećaj kao da mu je pjesak u očima.

Najčešća komplikacija je učestala pojava dodatne bakterijske infekcije. U starijih osoba može doći do obolijevanja organa – upale mozga, upale srca, ali su takve

pojave rijetke i odraz su oslabljenog imunološkog sustava. Na upalu pluća treba pomisliti kad se pojave ponovni skok temperature, otežano disanje, te gnojni ili sukrvavi iskašljaj.

Liječenje je simptomatsko. Bolesnik mora mirovati, uzimati dovoljne količine tekućine, lakše probavljivu hranu, vitamin C te lijekove koji smanjuju bolove i temperaturu (paracetamol). Svi teži i komplikirani slučajevi liječe se u bolnici. Antibiotici su potrebni jedino ako postoji dodatna bakterijska infekcija.

Oboljeli od gripe trebaju se izolirati i suzdržati od druženja sa zdravim osobama, osobito pozornost tomu moraju posvetiti kronični bolesnici. Cijepljenje je jedan od oblika sprečavanja bolesti. Mogu se cijepiti starije osobe i kronični bolesnici jer cjepivo ne uzrokuje ozbiljne posljedice. Osobe alergične na jaja ne mogu se cijepiti ovim cjepivom jer su jaja uključena u proces proizvodnje cjepiva.

Čakule pod ladonjon

JOŽE: Kako si ča, kumpare moj!?

ZVANE: Kako vrime, kumpare moj. Ili kako će drugi.

JOŽE: Bit će boje. Pasale su fešte, na certih misti ubahijači su kolejani, pasa je sveti Anton-sridozimac. Finija je antoščak misec, i eko nas u najkraćen misecu u litu. Ćemo zakoračiti - potle ča smo se zdivertili kroz pusne dane - u korizmu, posipati se z lugom i dimbje promisliti ča smo i kamo gremo... **ZVANE:** Jušto tako, čo moj. Ma još mi ne gre z menti kako san pasanega došašća ubahija po šoping centrima, kako se po modernu reče, tin velikin butigami, ču li najti Ditića Isusa, Mariju i Usipa, Svetu fameju. Na svaken korku Did Mraz i druge zjogatule, ma Svetе fameje nideri.

JOŽE: Kako da dirigiraju niki novi Herodi. Mi se para da Evropa bi stila prez Isusa. Ma, biš veroval? U vnitrovniku ča su hi za niš diliči tamo nidi u dičnoj Jevropi su vrgli sve fešte, svih rac i vir, samo za Božić ni bilo mista. Su ga priskočili.

ZVANE: Su, kumpare moj! Tuga hi popala. Povist se ponavlja. Certima sveto zadiva, ni mista za to.

JOŽE: Na čuda misti i na puno foz su se spominjali oko Božića 'srični praznici' i 'srične fešte'. Mi se činilo kako da smo se vrnuli u pasana vrimena 'crlenega' Božića.

ZVANE: Bog daj pameti i zdravja, Jože moj.

JOŽE: E, zdravja, zdravja, zaspravje!

ZVANE: A tako nan tega triba. U svitu nesriće, poplave, kako da je sud svita. Tići padaju z neba, more riga mrtve ribe... Tošigana priroda, velenana hrana...

JOŽE: Inšuma, grdi sinjali. Se tuži moja krstijanka Jolanda. Ne znan ča i kako paričati tu kupovnu hranu. Ne pasa u dugo tr se utkrije u ten i ten artikulu je ništo ča škodi zdravju.'

ZVANE: Ni ga do svojega vrtla, lišice na kojoj ćeš si sam prontati zelenje: rokulu, indivju, šelen i prešemulu i ča ti srce želi. Tr ćeš znati ča jiš i da si to svojima rukama pripravlja.

JOŽE: Je, na víru, kumpare. A ča čujen!? Prije nego uđemo u Jevropu čuda tega čemo morati gambijati, regulati. Ma, finta da će si naši sejaní morati zapisivati ure, žurnade koliko delaju. Kako da ne delaju, bejati oni, ud jutra do sutra.

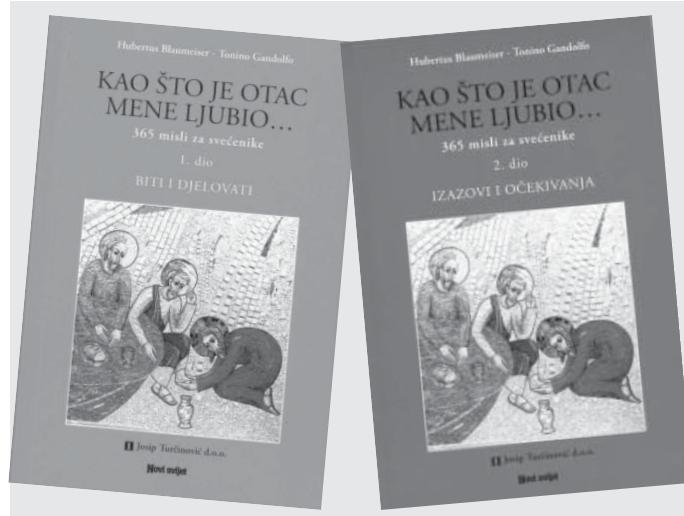
ZVANE: Po majku smiha! Ni za verovati. I na svečisto će vrći taše, poreze, sve će se kontrolati, prociditi kroz sito.

JOŽE: Bože pomori nas. Na kega će ko ne na malega čovika. Sve on mora potrpiti.

ZVANE: Zdurat čemo mi, zdurati! Smo proživili i teža vrimena i neprilike.

JOŽE: Uz Božju pomoć, kumpare.

Kao što je Otac mene ljubio...

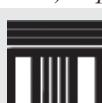

U izdanju nakladnika Josip Turčinović d.o.o. iz Pazina i Novi svijet iz Križevaca, 2010. godine izašla je knjiga Hubertusa Blaumeisera - Tonina Gandolfa *Kao što je Otac mene ljubio...* (1. i 2. dio) u prijevodu Alfonsa Orlića. (Naslov izvornika: Come il Padre ha amato me..., Citta Nuova Editrice, Roma, 2009).

Biti i djelovati podnaslov je 1.dijela, a Izazovi i očekivanja 2. dijela. U jednom od 365 tekstova papa Benedikt XVI. kaže: Pastoralno djelovanje treba poboljšati i kad se tiče posvećenih u kleričkom zvanju kao i kod laika; treba postupno ići za većom zajedničkom odgovornošću svih udova naroda Božjega. To zahtijeva promjenu mentaliteta, napose u shvaćanju laikata, nadrasti shvaćanje da ih se smatra suradnicima već da ih se prizna stvarno „suodgovornima“ za život i djelovanje Crkve; ide za tim da se konsolidira uistinu zreo i zauzet laikat...

Uzbirci su sudjelovali stručnjaci iz raznih zemalja, a nastala je iz uvjerenja da svećenik služi kako bi ostvario Crkvu-obitelj i kako bi u svijetu raslo bratstvo. Autori, Tonino Gandolfo (župnik, novinar i nastavnik) i Hubertus Blaumeiser (svećenik i teolog, predavao na Papinskom sveučilištu Gregorianu), nadaju se da će ove kratke misli iznesene u ove dvije knjižice pomoći čovjeku otkriti svu ljepotu i čar Božjeg poziva.

Potražite u knjižarama Josipa Turčinovića d.o.o. u Pazinu i Puli. (L)

Izdavačka kuća JOSIP TURČINOVIĆ d.o.o., Pazin, narudžbe tel. 052/ 624 342

Prodavaonice: * PAZIN, A. Kalca 2, tel. 052/ 621 082

* PULA, Danteov trg 1, tel. 052/ 216 498

Zlatni pir Ljube i Stanka Turčinovića

Umjesto darova – prilog za crkvu Sv. Ivana Krstitelja

PULA Da je uvijek moguće pronaći nove načine za činiti dobro, pokazali su prigodom svog zlatnogира Ljuba i Stanko Turčinović – umjesto darova za svoj zlatni jubilej, izrazili su želju rodbini i prijateljima da daju prilog za dovršetak župne crkve Sv. Ivana Krstitelja u Puli. Iako je kalendarski 50-obljetnica njihova ulaska u bračnu zajednicu bila 12. siječnja, oni su svoj zlatni bračni jubilej s misnim slavljem i svečanom obnovom bračnih zavjeta uz rodbinu i prijatelje proslavili u svojoj župnoj crkvi Sv. Ivana Krstitelja 15. siječnja. Misno slavlje predvodio je župnik fra Krunoslav Kemić, a svjedoci pri obredu obnove bračnih zavjeta bili su Miranda Opatić i Josip Turčinović.

Ljuba i Stanko sklopili su brak 1961. u župnoj crkvi Sv. Jurja u Starom Pazinu, a župnik je bio vlč. Vjekoslav Kalac. Nedugo zatim doselili su se u Pulu, a 1978.g. uselili su se u obiteljsku kuću u Valdebeku, u kojoj i danas žive zajedno sa sinom i njegovom obitelji.

„U braku ima uvijek boljih i lošijih trenutaka, ali se s time treba znati nositi i predati u Božje ruke, da nam pomogne“, kaže Ljuba. „Ako je uvečer i oblačno i grmljavina, do jutra se uvijek razvedri“, nadovezao se vedro i nasmijano Stanko.

Namjera je bila da se ljudi ne zamaraju darovima, već da umjesto toga novac koji su za to namijenili daju kao prilog za crkvu, što su svи rado prihvatali. Zadovoljni smo odazivom, rekli su slavljenici. (G. K.)

Sljedeći broj Ladonje izlazi 13. ožujka

Dobra ruka: Paulina Fabac 244 kn; Ana Puhalj, Njemačka, 100 kn